

PAVLOS'UN GNOSTİK MÜJDESİ: KİLİSE CEMAATİNİN SONSUZ ÖLÜMÜ İLE RUHSAL- SEÇİLMİŞLERİN SONSUZ YAŞAMI

Kürşat Haldun AKALIN (*)

Öz

Demiurgik ruhlular; bedende yaşarlar, bedenleriyle taparlar ve kutsal metinlere harfiyen itaat ederler. Demiurgik ruhlu Hıristiyanlar da, bedensel kilisenin kurucusu olan Peter'i izlerler. Bedensel Hıristiyanlar, günah içinde ölmektedir ya da Demiurge'nin¹ yüklediği yasaya yani şeytana bağlanarak ölmektedir. Bedensellerin tümü ölüdür, asla dirilemez, derin bir uyku hali içindedir, derin uyku ruhunun gücü altında kalanlar mahvolarak çürümektedir. Bedensellerin havarisi olarak Peter, kutsal metinlere bağlanarak vaaz vermiş, suyla vaftiz etmiş ve tüm bedensellere günahlarının affını vaat etmiş olmasına rağmen; Pavlos, kendisinin vaftiz etmek için değil de, sonsuz ruhani hayatın yolu olarak müjdeyi duyurmak

* Doç. Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi.

1 “Çift Tanrı anlayışı asırlar sonra gnostikizmde de farklı biçimlerde ortaya çıkmıştır. Gnostiklerin, etkisiz ve niteliksiz bir Tanrı olan yaratıcı Tanrı Demiurge, ve yaratılan her şeyi aşan bir varlığa sahip olup insana hakiki Tanrısallığın ne olduğunu gösteren Gerçek Tanrı olmak üzere iki Tanrıları vardır. Yaratıcı Tanrı, Demiurge'den başkası değildir, göğü ve yeryüzünü yaratarak bu dünyanın başkan Arkhon'u olur. Yunanca kökenli olan Arkhon sözcüğü, sıradan görevli anlamında kullanılmaktadır. Sonradan Demiurge, başka Arkhonlar yaratır. Demiurge'nin ülkesine en uzak olan Gerçek Tanrı'nın mekânıdır. Gerçek Tanrı, etrafımızdaki her şeyin kendisinden türemiş olduğu bir kök-evren yaratmıştır. Her türeyişte, Tanrıdan bir adım uzaklaşılır. Gerçek Tanrı maddi dünyanın dışında konumlanırken, yaratıcı Tanrı olarak bilinen Tanrı çoğu kez kibirli ve etkisiz bir Tanrı olarak sunulmuştur. Yaratıcı olan Tanrı, en kötü ihtimalle kötücül ve uğursuz, en iyi ihtimalle de kifayetsiz ve kör olarak resmedilmiştir. Melekler ya da çocukları arkhon ismiyle anılan bu Tanrı'nın, insanı maddi dünya denen girdaba çekerek kendi öz doğasından uzaklaştıran Tanrı olduğu düşünülmektedir. Gnostiklere göre, ölüme yaklaşan kişi yavaş yavaş maddi dünyanın Tanrısı Demiurge'nin pençelerinden kurtularak Pleroma'ya yaklaşır, dolayısıyla da gerçek Tanrı ile bütünleşmiş olur. Dünyadaki pek çok şeyi şeytanın yaratımı olarak gören fanatik Hıristiyanlığın tipik biçimde düalistik olduğu söylenebilir. Doğa, şeytanın bir yaratısıdır. Maddeyi ve kötülüğü yaratıcı Tanrı Demiurge'nin yarattığı şeyler olarak gören gnostiklerin ılımlı düalizmi izlediklerini söyleyebiliriz. Bu Tanrı Eski Ahit'in Tanrısını çağrıştıracak çok nitelik taşımaktadır.” (Martin, 2010; 28)

için gönderildiğini söylemektedir. Mesih ve ruhsallar üçüncü dirilecektir cümlesinin anlamı, bedensel kilise ve şüphesiz bedensel Hristiyanlar ya da diğer bir deyimle kilise cemaati, Demiurge'nin yarattığı ya da ölüm krallığı olarak, yalnızca ilk iki gün olan cisimsel ve demiurgik ruhsal günlerde dirilecekler, sonra hep birlikte yıkılıp son bulacaklardır. Bu büyük ateş tüm maddiyat âlemini ve demiurgik ruhları yok edecektir. Üçüncü gün ruhsal gündür, Mesih de ruhsalları dirilterek onları kâinattan çıkartacak ve ruhsal-ışık diyarına (pleroma) diyarına girdirecektir. Pavlos, demiurgik ruhlular ya da bedenlerini öldürmenin karşılığında İsa'nın ruhunu alamayanlar, üçüncü gün kesinlikle dirilmeyecekler ve cisimsel-demiurgik ruhsal yok oluşa katılacaklardır.

Anahtar Kelimeler: Demiurgik ruhlar, Aşa-i rabbani ayini, Kilise cemaati, Ruhsallar.

**THE Gnostic EVANGEL OF ST. PAVLOS TO THE HUMANITY:
THE PERPETUAL DEAD OF THE CHURCH COMMUNE AND
THE ETERNAL-SPIRITUAL LIFE OF PNEUMATIC-ELECTED**

Abstract

The psychics who were living and worshipping in the flesh and were obeying the literal sacred texts. Also the psychic christians who follow Peter, founder of the psychic church. Those who have died in sin or to the devil also have died to law that the Demiurge imposed upon them. All the psychics who are dead, can not be raised, those who have fallen asleep, held under the power of the spirit of deep sleep have perished. As the psychic apostles, Peter, preached with sacred texts, baptized with water and offered to all psychics forgiveness of sins; but Pavlos says that himself has been sent not to baptize but to evangelize as the way of eternal spiritual life. The sentence that Christ and pneumatics will rise on the third day means that the psychic church and of course the psychic christians or the other name the church commune, shall be raised only when the first two days, the hylic and psychic days, as the Demiurge's creation or the kingdom of death, and then all together will destroy. This big fire will destroy all materiality and demiurgic souls. On the third day, that is the pneumatic day, Christ shall rise the pneumatics and pull them out of the cosmos in to the pleroma. Pavlos says, the psychics who couldn't possess Christ's pneuma response for killed his body and demiurgic soul, they cannot be raised on the third day, they shall die down and participate in hylic-psychic vanish.

Key Words: Psychics, Communion, Church commune, Pneumatics.

Giriş

İmanlı olmak ile nefsi/bedeni öldürmeyi kast ederek, bedeni fidye olarak İsa'ya sunulmasını şart koşan Pavlos, “*köleyken mi çağrıldın üzülme ama özgür olabilirsen fırsatı kaçıрма, rabbın çağrısını aldığı zaman köle olan kimse şimdi rabbın azatlısıdır, özgürken çağrılmış olan da Mesih'in kölesidir*” (1. Korintliler 7: 21) ifadesiyle, bütün insanları İsa'nın kölesi yaparak sembolik anlamda da olsa herkesi köleleştirerek eşitliği sağlamıştır. Kişisel arzu ve istekle dahi olsa, bedensel-çağrılmış olanlar ile ruhsal-seçilmiş olanlar arasında bir geçişi mümkün ancak çok zor gören Pavlos, “*bir bedel karşılığı satın alındınız insanlara köle olmayın, kardeşler herkes ne durumda çağrıldıysa Tanrı önünde o durumda kalsın*” (1. Korintliler 7: 23) ifadesiyle; bir insan olarak İsa'nın da yer aldığı gerçek Tanrı tarafından yaratılmış ruhsallar dışında hiç kimseyi seçilmiş-kurtarılmış tanımayan bazı gnostiklere çok yakınlaşmıştır. Erkek-kadın, hür-köle, sünnetli-sünnetsiz, zengin-fakir vs şeklindeki tüm ayrımları, Pavlos, “*Tanrı'nın ruhu içinizde yaşıyorsa siz benliğin değil ruhun denetimindesiniz, ama bir kişide Mesih'in Ruhunu yoksa o kişi Mesih'in değildir, eğer Mesih içinizde ise bedeniniz günahattan ötürü ölü olmakla beraber aklanmış olduğunuz için ruhunuz diridir, Mesih İsa'yu ölümden dirilten Tanrı'nın Ruhunu içinizde yaşıyorsa Mesih'i ölümden dirilten Tanrı içinizde yaşayan Ruhuyla ölümlü bedenlerinize de yaşam verecektir*” (Romalılara 8: 9) ifadesiyle, yok saymıştır. Tanrı benzerleri tarafından yaratılmış bütün bedensel insanlar içinde özgürün-erkeğin-sünnetlinin-zenginin olduğu kadar kölenin-kadının-sünnetsizin-fakirin de bedenine Tanrı'nın (İsa'nın) ruhunun gireceğini belirten Pavlos; böylece, dünyasal farklılıkların İsa açısından hiç önemli olmadığını vurgulamak istemiştir. Ancak bu arada, “*aslında sizi köle edenlere, sizi sömürenlere, sizden yararlananlara, büyüklük taslayanlara ya da sizi tokatlayanlara katlanıyorsunuz*” (2. Korintliler 11: 20) ifadesiyle, insanlar arasındaki köleliği kutsadığının ve meşru kıldığının belki de farkına bile varamayan Pavlos; Tanrı'nın ruhunun kendisine tapan (kadın, köle, fakir ve sünnetsiz dahi olsa) her bedene gireceği müjdesini ulaştırarak, insanların gelip geçici bu dünyada olmasa dahi Tanrısal-ruhsal âlemdeki eşitliğini dile getirmiştir. Bu dünyanın geçici ve aldatıcı varlığının ömrünü doldurduğunda sona ereceğinden emin olan gnostikler; tıpkı yok oluşla sonuçlanacak sürekli değişim halinde olan maddiyat âlemini ‘hiç’ sayan platonistler gibi, kâinattaki bütün görünen (cisimsel) varlıkları ve bunların yöneticilerini ‘hiç’ saymışlardır. Felsefi bir kavram olarak hiçlik aslında platonik bir nitelemedir ve var olan maddiyat âleminin değersizliğini vurgulamak gayesiyle kullanılmıştır. Platonist felsefeyle düşünsel içeriğini geliştirmiş olan putperest ideolojide, Tanrısal ruhun girdiği her beden nasıl bir tapınak haline gelerek kutsallaşırsa, isim verilip anılarak çağrılan ve bir cisme (puta) girdiği sanısıyla

tapılan şekil de olsa o anda ruhsallaşmakta ve kutsallaşmaktadır. Putperestlikte tapılan şekil (cisimsel put) asla önemli değildir, önemli olan o cisme/bedene girdiği sanılan ruhtur. Pavlos da, ‘dünyada put bir hiçtir, yerde ya da gökte Tanrı diye adlandırılanlar varsa da nitekim bir çok Tanrılar ve rabler vardır, bizim için tek bir Tanrı Baba vardır, O her şeyin kaynağıdır ve biz O'nun için yaşıyoruz, tek bir Rab var O da İsa Mesih'tir’ (1. Korintliler 8: 4) ifadesiyle; hem gerçekte ruh olarak gördüğü rablerin barındığı ya da girdiği cisimlerin/bedenlerin (putların) çürüyüp yok olma sürecinde olduklarını vurgulamak için, putların tamamına platonik bir nitelemeyle ‘hiç’ demiştir; hem de reddettiği halde varlığını açıkça inkar etmediği Tanrı benzerlerinin hepsinin karşısına rab olarak tek başına İsa’yı çıkartmıştır. Putperestlikte put içine çağrılan ve gelip barındığına inanılan ruha (Tanrı’ya) kurban (can) sunarak dilekte bulunmak veya Tanrı’nın öfkesini yatıştırmak gayesiyle, hatta yüce ruhtan gelecek hakkında bilgi almak esas olduğu için, Pavlos, “puta sunulan kurban etinin bir özelliği mi var, ya da putun bir önemi mi var, hayır, yok, dediğim şu: putperest alışkanlıklarının etkisinde kalan bazıları yedikleri etin puta sunulmuş olduğunu düşünüyorlar, putperestler kurbanlarını cinlere sunuyorlar, cinlerle paydaş olmanızı istemem, hem Rab'bin kâsesinden hem de cinlerin kâsesinden içemezsiniz, hem Rab'bin Sofrasına hem de cinlerin sofrasına ortak olamazsınız, Rab'bi kışkırtmaya mı çalışıyoruz” (1. Korintliler 10: 20, 8: 7) ifadesiyle; putlara (içindeki ruhlara = Tanrılara) kurban sunarak kesilen hayvanın etinin dahi yenilmemesini ve ısrarla çağrılmış olsa da put tapınanında kurulan ziyafet sofrasına oturulmamasını (1. Korintliler 8: 9) imanın şartı haline getirmiştir.

Gerçi Hıristiyanlık da, tüm günahkârların affı uğruna İsa’nın kendisini kurban olarak Tanrı’ya (babasına) sunması bilgisi üzerine kurularak, hem putperestlikteki kurban sunumu İsa’ya uyarlanmış hem de hayvan kesimi yoluyla uygulanan bu putperest geleneğine bir son verilmiştir. Tanrısal bilgiyi (gerçek = gnosis) çarmıhtaki İsa’nın bir günah sunusu olarak kendisini babasına sunmasıyla sınırlayan Pavlos, “şimdi putlara sunulan kurbanların etine gelelim, hepimizin bilgisi vardır bunu biliyoruz, her şey O'nun aracılığıyla yaratıldı biz de O'nun aracılığıyla yaşıyoruz, herkes bu bilgiye sahip değildir” (1. Korintliler 8: 1, 6, 7) ifadesiyle; yerdeki ve gökteki Tanrı benzerlerine (Arkhonlara) tapan bedensellerin cehaletine işaret etmek istemiştir. Pavlos’a göre, Demiurge veya Arkhonlara tapan dolayısıyla tek rab olarak İsa’yı ve tek baba olarak da Tanrıyı bilmeyen bu bedenden yaratılmışlar; bu cahillikleri nedeniyle putlardaki Tanrı’ya (ruha) kurban sunmakta, tapmakta da kurban sofrası kurarak halkı kurban etini yemeğe çağırmaktadır. Oysa Tanrısal bilgiye sahip olan bir kişinin, İsa’nın kendisinin zaten bir kurban olarak çarmıh üzerinde öldürüldüğü ve bedeninin günah sunusu olarak Tanrı’ya

sunulduğu bilgisine sahip olduğu için, Pavlos, “*yiyecek bizi Tanrı'ya yaklaştırmaz, yemezsek bir eksiğimiz olmaz, yersek de bir üstünlüğümüz olmaz*” (1. Korintliler 8: 8) ifadesiyle, kurban kesmemeyi ve kurban sofrasına oturmamayı şart koşmuştur. Özellikle de, “*dikkat edin, bu özgürlüğünüz, vicdanı hassas olanların sürçmesine neden olmasın; eğer hassas vicdanlı bir adam, bilgili olan seni bir put tapınağında sofraya oturmuş görürse, puta sunulan kurban etini yemek için cesaret almaz mı; böylece bu hassas vicdanlı adam, uğruna Mesih'in öldüğü bu kardeş, senin bilginden ötürü mahvolur*” (1. Korintliler 8: 11) Pavlos, putlara kurban sunmayan bilgi sahibi olanları (yani gnostikleri), asla kurban etini yememek ve kurban sofralarında bulunmamak konusunda kesinlikle uyarmıştır. Pavlos'un burada 'kardeş' diye nitelendirdiği kesim, tek rab olarak İsa'ya ve tek Tanrı olarak da babaya iman etmiş olsalar dahi, henüz daha İsa'nın ruhunu içlerine alamadıkları ve Tanrıyla tek ruh olmadıkları için, ruhsallıkta kutsallık aşamasına gelememiş olan zayıf bedensellerdir.

Bedenseller², Arkhonlar tarafından bedenden yaratıldığı için, bedenine arzularına uymakta ve dolayısıyla Demiurge'nin esiri haline gelmektedir. Ruhsal seçilmişlerin, en azından putlar için düzenlenen kurban sofralarına oturmayıp kurban etini yemeyerek bu imanı zayıf insanlara yardım etmelerini isteyen Pavlos; “*özgür değil miyim, elçi değil miyim, rabbimiz İsa'yı görmedim mi, sizler Rab'bin yolunda elçiliğimin kanıtısunuz*” (1. Korintliler 9: 1) ifadesiyle, ruhsal tapınmanın bir gereği olarak bedeni öldürmek ve böylece bedene yasak getiren yasadan da kurtulmak istemiştir. Bütün demiurgik yasalarda olduğu gibi Yahve'nin Musa şeriatinde de ibadet olarak getirilen tüm hükümlerin doğrudan bedenle ilgili olduğu

2 “Bir gnostığın her türlü kötülüğün koltuğu olarak görmeye meylettiği vücuda, Arkhonların inşa ettiği kendi doğal kimlikleri ve fizik özlerinden başka bir şey değildir. Yedi gezegen Arkhonların görevi, insan vücudunun ana hatlarını hazırlamak olup, meleklerin görevi ise Adem'in bedenini üretmeye mahkum heyeti harekete geçirmektir. Arkhonların isimlerindeki bazı varyasyonlara rağmen, iki versiyon da Adem'in fizik özünü meydana getiren yedi unsurun özdeş bir listesini ihtiva etmektedir: Kemikten can, sinirler, kas, ilik, kan, deri ve göz kapakları. Adem tamamıyla şeytani bir vücuda sahiptir. Vücudun tamamında olan şeytanların kaynağı dört olarak kabul edilir: Isı, soğuk, ıslaklık ve kuruluk. Ancak onların hepsinin de anası maddedir. İnsan vücudu gerçekten maddedir ve burada şeytani karakteristikler kazanmış durumdadır. O dört baş şeytani beslemektedir: zevke, hırsla, acıya, korkuya ait olan. Arkonlar, Adem'i ölümün bedeninde hapsederler. Adem, ayağa kalkmaktan aciz bir şekilde yerde yüzüstü yatmaktadır. Arkon güçler, bir hata yaptıklarının farkına varırlar. Kendilerinden üstün bir varlık yaratmışlardır. Arkhonların kıskançlığına kurban olmuş Adem'e, ilahi bir cevher formunda yaşam olarak da adlandırılan ışığın suretinde bir yardım göndermeye karar verir. Böylece bir güç Adem'in bedeninde gizlenmiş olur. Gnostik yorumuna göre, Kabil ve Habil, tamamıyla bir necaset eylemi olarak kabul edilen şehvani bedensel bir birlikteliğin meyveleridir. Sahte ruh ve şehvetin oğulları Kabil ve Habil'in bedensel doğumlarının karşısında, Şit'in manevi doğumu konulur.” (Floramo, 2005; 180)

için, ben özgür değilim ifadesiyle Pavlos; ruhsallara seslenerek, yasanın perhiz (oruç) ve cinsel ilişki düzenlemesinden tamamıyla azat kılındığını vurgulamak istemiştir. Demiurgik bedensel yasanın dışına çıktığını açıklamak gayesiyle, “*yi-yip içmeye hakkımız yok mu bizim, yanımızda imanlı bir eş gezdirmeye hakkımız yok mu*” (1. Korintliler 9: 4) diyen Pavlos, “*Tanrı'nun yasasına sahip olmayan biri değilim, Mesih'in Yasası altındayım, buna karşın Yasa'ya sahip olmayanları kazanmak için Yasa'ya sahip değilmişim gibi davrandım*” (1. Korintliler 9: 21) ifadesiyle bedeninin arzularının veya ihtiyaçlarının değil de ruhani olan Tanrı'nın yasanının hükmü altında olduğunu savunmuştur. Tanrı yasanının ruhsal olduğu kadar sevgiyi de kapsadığını belirten Pavlos, Yahve yasanının yasaklarıyla bir düzen altına aldığı kurban-perhiz-dua-cinsel ilişki vs., gibi buyruklarından tamamıyla kendisini azat etmiş olsa da, yasa altında olanları kazanmak için yasaya bağlıymış gibi görüldüğünü (1. Korintliler 9: 20) anlatmıştır. Böylece kendisi ruhsal-seçilmiş konumuna ulaşmış olsa dahi, elçilik işlevini kendisi gibi bedenseller arasında sürdürebilmek için, yasaya bağlıymış görüntüsünü vermek zorunda kaldığını belirten Pavlos; içten yasadan özgür kılınmış olmasına rağmen, elçilik görevine olan köleliği yüzünden, Yahudileri kazanmak için Yahudilere nasıl Yahudi gibi davrandığını (1. Korintliler 9: 19) anlatmıştır. İçten ruhsal fakat dıştan ya da görünüşte yasaya bağlı bir bedensel gibi görünerek herkesle her şey olduğunu (1. Korintliler 9: 22) anlatan Pavlos; “*kardeşler, atalarımızın hepsinin bulut altında korunduğunu ve hepsinin denizden geçtiğini bilmenizi istiyorum*” (1. Korintliler 10: 1) ifadesiyle, ruhsalların yasa bilgisinden yoksun olmadığını İsraililere kanıtlamak istemiştir. Yahve'nin İsrailileri bir ulus olarak seçip yaratmasını gerçek Tanrı'nın İbrahim'in İshak soyunu ruhsal olarak yaratıp seçmesi nedenine dayandığını ima eden Pavlos; “*hepsi aynı ruhsal yiyeceği yedi, hepsi aynı ruhsal içeceği içti, artlarından gelen ruhsal kayadan içtiler ve o kaya Mesih'ti*” (1. Korintliler 10: 3) ifadesiyle, Eski Ahit kapsamındaki İsraililerin tarihini ruhsal bilgilerin sözlü olarak bildirildiği bir kaynak olduğu izlenimini uyandırmıştır. Yine de Musa'ya bağlanarak bulut altında Kızıldeniz'i geçen İsrailileri demiurgik bir şekilde ve bedensel olarak vaftiz edildiği yorumunda bulunan Pavlos; açıkça ifade etmiş olmasa dahi, bu dünyadaki coğrafik bir yer olarak Mısır'dan gelmiş olmalarını ve denizin açılarak Kızıldeniz'den geçmelerini, bulut altında ilerleyerek gölgede kalmalarını hep fiziksel birer olay olarak görmüştür.

1. Ruhsallığa Geçiş Yolu: Aşa-i Rabbani Ayininde Bedenlerin İsa'ya Kurban Edilmesi

Yahve'ye veya demiurgik güçlere bedenleriyle taptıkları ve hiç ruhsal olmayıp gerçek Tanrıyı (babaya ve oğlunu) aramadıkları için İsraililerin yanılığa düştük-

lerini öne süren Pavlos, bedensel olarak denizden geçtiğini ve bulut altında gölgede kaldığını belirterek, bunlardan hiç birinin ruhsal olarak bir armağanlarının bulunmadığını savunmuştur. Hepsini aynı yiyeceği ve içeceği paylaştıkları halde, içlerinden çok azının (İbrahim'in ruhsal İshak nesli) ruhsal yiyecek ve içecekten yararlandığını (1. Korintliler 10: 4) söyleyen Pavlos'a göre; gerçek Tanrı bedensel olmadığı ve bedenselliği de reddettiği için, bu çoğunluktan hoşnut kalmamış, bu yüzden de bu bedensellerin cesetleri yere serilmiştir. (1. Korintliler 10: 5) Oysa tüm yaratıcı tanrılar gibi Yahve de bir zanaatkârdır³, maddiyatın dolayısıyla bedenden yaratılmışların tanrısıdır. Tanrıyla olan ilişkilerinde İsrailileri örnek alan Pavlos, *"bu olaylar onlar gibi kötü şeyler arzu etmememiz için bize ders olsun diye oldu, bu olaylar başkalarına ders olsun diye onların başına geldi ve çağların sonuna ulaşmış olan bizleri uyarmak için yazıya geçirildi"* (1. Korintliler 10: 6) ifadesiyle, Eski Ahit'i yapılması gereken şeyleri öğreten bir yasa kitabı olarak değerlendirmiştir. Tanrı'ya bedende tapmak, perhiz yapmak, hayvan keserek can sunmak, nikahsız cinsel ilişkiye girmek vs., tarzında yasa ile düzen altına alınmış bütün bu ibadetlerin bedenle ilgili olduğunu vurgulayan Pavlos'a göre; bedenle yapılan her ibadet yanlıştır ve sonucu da cesetlerin yere serilmesidir, ruhsal karşılığı yoktur. İsrailileri örnek gösterirken, Tanrı onların çoğundan hoşnut değildi ve cesetleri yere serildi, söylenenleri ölüm meleği öldürdü vs., gibi uyarılarıyla Pavlos; ödül ile ceza ölçütüyle adaleti sağlamada hassas olan Yahve yasasının bedene ve dünyaya ait olduğunu, ruhani yasanın ise gizli olmasına rağmen ancak oğul aracılığıyla algılanabileceğini anlatmak istemiştir. Puta tapmanın bir tür yolu veya aracı olarak gördüğü fuhşu, tıpkı Yahve gibi yasaklayan Pavlos; ruhsal olmak için şart koştuğu yasadan kurtulmak ısrarının karşısına, bedeni rabbe (İsa'ya) sunmak için bedensel bakirlik koşulunu öne sürmüştür. Platonik/gnostik içeriğiyle rab ya da Arkhon olarak birinden (Yahve'den) kopup diğer demiurgik rablere ya da Arkhonlara (putlardaki cinlere/şeytanlara) yönelen İsraililerin, putlara ve fuhşa düştükleri dönemleri de anlatan Eski Ahit'i örnek alınacak bir ders kitabı olarak gören Pavlos; gerçek Tanrı yerine, yasasıyla ada-

3 "Yarı tanrı bir zanaatkârdır, kendi kendine ruh olmaksızın duran maddeye düzen vermektedir; o kendisinden daha üstün olan bir formu maddenin içine enjekte eder. Antik çağ insanlığına göre, yaratılışın kendisi Yaratıcı'dan daha mükemmeldir ve aynı şekilde insanlar da yaptıkları işlerden daha küçüktürler. Zanaatkârlar madde üzerine uyguladıkları formun üreticisi değildirler. Zanaatkâr kavramı, Gnostikler tarafından Eski Ahit'in Yaratıcı Tanrı'sına açık bir şekilde uygulanmıştır. Buna göre, yaratmanın tek efendisi olmaktan çok uzak olan Yahve; yaratmanın bilgisiz, kaba ve basit bir zanaatkârdır. Dahası, tek Tanrı olmakla övünen ve kendisinin gerçek Yaratıcı olduğuna inanan bu Tanrı kibirliliği ve aptallığı ile kendi kör akılsızlığını vurgulamaktan daha başka bir şey yapamaz. Ruhsuz bedensel birlikteliğin ürünü, Elohim ve Yahve'dir. Elohim ve Yahve'nin amaçları insanoğlunu aldatmaktır." (Floramo, 2005; 159)

leti gözeterek cezalandıran ve ödüllendiren Yahve'ye tapılmasına olduğu kadar, fuhuş yoluyla putlardaki cinlerle birleşme ya da hayvan kurban ederek putlardaki şeytanlara can sunma tarzında olan tapmaya da karşı çıkmaktadır. Eski Ahit'te anlatılan İsrail tarihini, bedensellerin düştükleri yenilgiler içeriğinde bilinmesinin gerekliliğine inanan Pavlos, 'putperestlikten kaçının' (1. Korintliler 10: 14) ifadeyle, Yahve'den koparak yasanın dışına çıkan İsrailileri putperestlik konusunda uyarmıştır. Gnostik açımla denilebilir ki, İsraililer de tıpkı diğer putperestler gibi hayvan keserek ve kanını sunağa akıtarak yerin ilahlarından (Arkxonlarından) biri olan Yahve'ye can sunmakta, böylece Yahve'nin öfkesini dindirmeye ve dilekte bulunmaya çalışmaktadırlar.

Oysa Pavlos'a göre⁴, günahkârların affı uğruna kendisini çarmıhta kurban olarak babasına sunan İsa ile hayvan keserek rablere/cinlere (ya da putlara) yapılan

4 “İnsanlar arasından seçilen her başkâhin, günahlara karşılık adaklar ve kurbanlar sunmak üzere Tanrı'yla ilgili konularda insanları temsil etmek için atanır. Kendisi de zayıflıklarla kuşatılmıştır. Bundan ötürü, halkın günahları için olduğu gibi, kendi günahları için de kurban sunmaya borçludur. İlk antlaşmanın tapınma kuralları ve dünyasal tapınağı vardı. Bunlar yalnız yiyecek, içecek ve çeşitli dinsel yıkanmalarla ilgilidir, yeni düzenin başlangıcına kadar geçerli olan bedensel kurallardır. Erkeçlerin ve danaların kanıyla değil, sonsuz kurtuluşu sağlayarak kendi kanıyla kutsal yere ilk ve son kez girdi. Murdar olanların bedensel temizliği için üzerlerine serpilenden düvenin külleri ve erkeçlerle boğaların kanı onları kutsal kılıyor. Çağrılmış olanların vaat edilen sonsuz mirası almaları için Mesih, yeni bir antlaşmanın aracısı olmuştur. Kendisi, onları birinci antlaşma zamanında işledikleri suçlardan kurtarmak için fide olarak öldü. Kutsal Yasa'ya göre, hemen her şey kanla temiz kılınır ve kan dökülmesizin bağışlama olmaz. Bir kez ölmek ve ondan sonra yargılanmak nasıl insanların kaderiyse, böylece Mesih de birçoklarının günahlarını yüklenmek için bir kez kurban edildi. Bu nedenle Yasa, her yıl sürekli aynı kurbanları sunarak Tanrı'ya yaklaşanları asla yetkinliğe erdiremez. Eğer erdirebilseydi, kurban sunmaya son verilmez miydi? Çünkü tapınanlar bir kez günahlarından arandıktan sonra onlarda artık günahlilik duygusu kalmazdı. Ama o kurbanlar insanlara yıldan yıla günahlarını anımsatıyor. Çünkü boğaların ve erkeçlerin kanı günahları ortadan kaldıramaz. Her kâhin, günden güne tapınakta durup görevini yapar ve günahları asla ortadan kaldıramayan aynı kurbanları tekrar tekrar sunar. Ama Mesih, günahlar için sonsuza dek geçerli olan tek bir kurban sunduktan sonra, Tanrı'nın bu isteği uyarınca İsa Mesih'in bedeninin ilk ve son kez sunulmasıyla kutsal kıldık. Başkâhin, hayvanların kanını günah için sunulan adak olarak kutsal yere taşır, ama bunların cesetleri ordugâhın dışında yakılır. Bunun gibi, İsa da kendi kanıyla halkı kutsal kılmak için kent kapısının dışında acı çekti. O halde biz de O'nun uğruna hakarete katlanarak ordugâhtan dışarıya çıkıp kendisinin yanına gidelim. (İbranilere 5: 1-3; 9: 1, 10, 12, 13, 15, 22, 27; 10: 1-3; 13: 11) Mesih İsa'ya ait olanlara karşı artık hiçbir mahkûmiyet yoktur. Çünkü yaşam veren Ruh'un yasa, Mesih İsa sayesinde beni günahın ve ölümün yasasından özgür kıldı. Doğal benliğe uyanlar benlikle ilgili işleri, Ruh'a uyanlar ise Ruh'la ilgili işleri düşünürler. Benliğe dayanan düşünce ölüm, Ruh'a dayanan düşünce ise yaşam ve esenliktir. Tanrı'nın Ruh'u içinizde yaşıyorsa, siz benliğin değil, Ruh'un denetimindedesiniz. Ama bir kişide Mesih'in Ruhu yoksa, o kişi Mesih'in değildir. Eğer Mesih içinizde ise, bedeniniz günahattan ötürü ölü olmakla beraber, aklanmış olduğunuz için ruhunuz diridir.

kurban ibadeti son bulmuştur, babadan önce tek rab vardır ve o da İsa'dır, İsa'ya iman etmiş her insan kendi bedenini o tek rabbe kurban olarak sunmalıdır. İsa'ya iman etmiş herkesin nefsinin öldürerek bedenini İsa'ya sunmasını ruhsal tapınmanın ön şartı haline getiren Pavlos, *"ekmek bir olduğu gibi biz de çok olduğumuz halde tek bir bedeniz, çünkü hepimiz bir ekmeği paylaşıyoruz"* (1. Korintliler 10: 17) ifadesiyle, İsa'ya sunulan bütün insan bedenlerini tek beden (İsa'nın bedeni) olarak sembolleştirmiştir. İsa'nın bedenini çarmıhta acı içinde babasına sunduğu gibi, İsa'ya iman edenlerin de bedenlerini öldürerek İsa'ya sunmalarını imanın temel şartı olarak gören Pavlos; *"bu olaylar başkalarına ders olsun diye onların başına geldi ve çağların sonuna ulaşmış olan bizleri uyarmak için yazıya geçirildi, onun için ayakta durduğunu sanan dikkat etsin düşmesin"* (1. Korintliler 10: 11) ifadesiyle, yerin rablerine (efendilerine = sahiplerine) tapıldığı putperestlikteki hayvan keserek can sunma ibadetinin sona erdiğini ilan etmektedir. Pavlos'a göre, nasıl ki Tanrı benzerleri ya da yerin (alt) Tanrıları olarak bütün rablerin yerini tek rab olarak oğul İsa almışsa, putlara giren bu görünmezlere (cin, şeytan, rab) kesilen kurbanların yerini de aşai rabbani ayini almıştır. Hıristiyanlığın neredeyse temelini oluşturan alegorik bir anlatımla, İsa'nın bedenini babasına kurban olarak sunması ve İsa'ya iman edenlerin de bedenlerini öldürerek İsa'ya kurban olarak sunması dogması; günümüz İncillerinde *"çarmıhını yüklenip ardımdan gelmeyen, bana layık değildir, canını kurtaran onu yitirecek, benim uğruma canını yitiren ise onu kurtaracaktır"* (Matta 10: 38) cümlesiyle ifade edilmiştir. Gnostik bir açımla, Tanrı benzerlerine ve demiurgik güç rablere hayvan kurban edilmesine bir

Mesih İsa'yı ölümden diriltten Tanrı'nın Ruhü içinizde yaşıyorsa, Mesih'i ölümden diriltten Tanrı, içinizde yaşayan Ruhuyla ölümlü bedenlerinize de yaşam verecektir. Benliğe göre yaşarsanız, öleceksiniz; ama bedenin kötü işlerini Ruh'la öldürürseniz, yaşayacaksınız. Mesih'le birlikte yüceltilmek üzere Mesih'le birlikte acı çekiyorsak, Tanrı'nın mirasçılarıyız. (Romalıları 8: 2, 5-6, 9-11, 13, 17) Tanrı sayesinde Mesih İsa'dasınız. Bedenlerinizin Mesih'in üyeleri olduğunu bilmiyor musunuz? Bedeninizin, Tanrı'dan aldığımız ve içinizde olan Kutsal Ruh'un tapınağı olduğunu bilmiyor musunuz? Siz kendinize ait değilsiniz. Bir bedel karşılığı satın alındınız; bunun için Tanrı'yı bedeninizde yüceltin. Tanrı'ya şükrettiğimiz şükran kâsesiyle Mesih'in kanına paydaş olmuyor muyuz? Bölüp yediğimiz ekmekle Mesih'in bedenine paydaş olmuyor muyuz? Ekmek bir olduğu gibi, biz de çok olduğumuz halde tek bir bedeniz. Çünkü hepimiz bir ekmeği paylaşıyoruz. Putperestler kurbanlarını Tanrı'ya değil, cinlere sunuyorlar. Cinlerle paydaş olmanızı istemem. Hem Rab'bin kâsesinden, hem de cinlerin kâsesinden içemezsiniz. Hem Rab'bin Sofrasına, hem de cinlerin sofrasına ortak olamazsınız. (1. Korintliler 1: 29; 7: 13, 19; 10: 16) İsa Mesih'in içinizde olduğunu bilmiyor musunuz? (2. Korintliler 13: 5) Mesih içinizde bulunuyor. Bu da size yüceliğe kavuşma ümidini veriyor. Mesih'e değil de, insanların geleneğine ve dünyanın temel ilkelerine dayanan felsefeyle, boş ve aldatıcı sözlerle kimse sizi tutsak etmesin. İç varlığımızın dünyasal yönlerini (cinsel ahlaksızlığı, pislği, tutkuları, kötü arzuları ve açgözlülüğü) öldürün. Çünkü Tanrılığın tüm doluluğu bedence Mesih'te bulunuyor. Senin uğruna bütün gün öldürülüyoruz, kasaplık koyunlar sayılmışız. (Koloselilere 2: 9, 3: 5)

son verme gayesini taşıyan İsa'ya insan bedeni sunma inancı; gnostiklerin Philip İncilindeki “*Tanrı bir insan yiyicidir, bu yüzden Tanrı'ya insan kurban edilir, insandan önce Tanrı olmayan şeylere hayvan kurban ediliyordu*” (Mercan 2007; 28) ifadesiyle de rağbet bulmuştur. İsa'nın babasına sunduğu bedeniyle ve iman edenlerin de İsa'ya sunduğu insan bedeniyle, Tanrı benzeri rablere ya da demiurgik güçlere sunulan hayvan canını ve yenilen hayvan etini kıyaslayan Pavlos; “*puta sunulan kurban etinin bir özelliği mi var ya da putun bir önemi mi var, hayır yok*” (1. Korintliler 10: 19) ifadesiyle, tıpkı gnostikler gibi Tanrı'ya insan etinin (nefsi öldürmek için bedeninin) sunulması gerektiğini ima etmiştir. Putlarda barındığına inanılan ruhlar (cinler, şeytanlar, rabler vs., ismi her ne ise) adına kesilen eti yemiş olmamak için, bir daha asla et yemeyeceğini belirten Pavlos; “*yeryüzü ve yeryüzündeki her şey rabbindir*” (1. Korintliler 10: 25-27) diyerek, para karşılığı satın alınan veya komşunun pişirip verdiği her etin yenilmesini, ancak bu kurban etidir denilirse asla yenilmemesini istemiştir. Böylece Tanrı benzerlerine ya da rablerine sunulan kurban etinin yenilmemesini, ruhsalların diyeti (orucu) haline getiren Pavlos; seçilmişler için her şey serbest dahi olsa her şeyin yararlı ve yapıcı olmadığına (1. Korintliler 10: 23) dikkatleri çekmiştir.

Kendisi pek farkında olmasa dahi, Pavlos, yemeğin sembolleştirilmesine öncülük etmiştir. Kimin yazdığı hâlâ meçhul olan günümüz İncillerinde de sembolleştirildiği gibi, ekmek bedeni yani eti, suyun şaraba dönüşmesi insanın Tanrısallaşmasını (kutsallaşmasını), şarap ise Tanrı'nın (İsa'nın) kanını vs., temsil ederken; gnostik İncillerde de İsa'nın kanı kutsal ruhu, İsa'nın bedeni logos'u (Tanrısalsöz) temsil etmektedir. Nitekim “*onun eti kelam, kanı kutsal ruhtur*” (Mercan 2007; 25) ifadesiyle gnostik Philip İncili bile bu alegorik anlatımlara katılmıştır. Rablere kesilen bütün hayvan kurbanlarının yerini alan aşai rabbani ayinini de, Pavlos, “*Tanrı'ya şükrettiğimiz şükran kâsesiyle Mesih'in kanına paydaş olmuyor muyuz, bölüp yediğimiz ekmekle Mesih'in bedenine paydaş olmuyor muyuz, ekmek bir olduğu gibi biz de çok olduğumuz halde tek bir bedeniz, çünkü hepimiz bir ekmeği paylaşıyoruz*” (1. Korintliler 10: 16) ifadesiyle sembolleştirmiş olmakla; Tanrı'ya insan eti sunma içeriğinde de olsa, gnostiklerin aşai rabbani ayinini simgeleştirmesine öncülük etmiştir. Böylece Pavlos, Demiurge ya da kâinatın Arkhonların hayvan canı sunmak yerine gerçek Tanrı'ya kendi bedenlerini sunarak ruhsal insanlar içinde İsa'nın açtığı yoldan ilerlemek isteyen bazı gnostiklerin aşai rabbani ayinini benimsemelerini sağlamıştır. “*Benim özgürlüğümü neden başka adamın vicdanı yargılasın*” (1. Korintliler 10: 29) sözüyle doğrudan bedenden yaratılmış insanları kast eden, Pavlos, ruhsal-seçilmişlerin bedensel-çağrılmışlara olan üstünlüğünü ve asla yargılanamazlığını ima etmiştir. Bedenselleri gücendirmemek gayesiyle ikramlarının kabul edilmesi gerektiğini

belirtirken, bedensel Yahudilerin ve ruhsal Yunanlıların birlikte Tanrı topluluğunu (kilise cemaatini) oluşturduğunu (1. Korintliler 10: 32) ima ederek, Pavlos, aşı-i rabbani ayini sayesinde İsa'nın bedenine ve kanına paydaş olmakla simgeselleştirdiği Tanrı lütfuna nail olmayı öne çıkartmıştır. Aşı-i rabbani ayinine katılmak üzere bütün bedensellerin topluluğa çağrılmasını şart koşmasıyla Pavlos, bir anlamda bireysel-ruhsal olan ibadetin kurumsal-bedensel haline dönüşmesine de neden olmuştur. Görünüşte aşı-i rabbani ayini, bütün çağrılmışları kapsayan bedensel-kurumsal bir ibadettir; ancak çok ender de olsa bu ayin sırasında İsa'nın ruhuyla karşılaşan bir kimse, nefisini öldürmesinin karşılığı olarak İsa'nın ruhunu alarak, aşı-i rabbani ayininin ruhsal-bireysel maksadına ulaşmış olur.

2. Bedenlerini ve Nefislerini Öldüremeyen Çağrılmışların Sonsuz Ölümü

İsraillilerin başına gelenleri anlatan bir ders kitabı olarak gördüğü Eski Ahit'i bedensel çağrılmışlar için yararlı bulmuş olsa dahi, İsa'nın çarmıhtaki kanıyla yazılmış Yeni Ahit'i daha fazla önemseyen dahi Pavlos; *'size bir sır açıklıyorum'* (1. Korintliler 15: 5) ifadesiyle, gnostik bir bağlılık sergileyerek, bilgiyi doğrudan Tanrıdan edinme gayretinden de asla vazgeçmiş değildir. Bedensel-çağrılmışlar için yazılı kaynakları tavsiye eden, *'size bildirdiğim müjdeyi (İncil'i) anımsatırım'* gibisinden hitaplarla söze başlayan Pavlos; özellikle de, *"aldığım bilgiyi size öncelikle ilettim, şöyle ki Kutsal Yazılar uyarınca Mesih, günahlarımıza karşılık öldü, gömüldü ve Kutsal Yazılar uyarınca üçüncü gün ölümden dirildi"* (1. Korintliler 15: 4) ifadesiyle, ruhsallıktan bedenselliğe dönüştürülerek oluşturulan Eski Ahit'in ruhsallığı da içeren⁵ birkaç cümlemin olabileceğini ima etmiştir. Bedensel-çağrılmışların ruhsal mesajı anlayamayacakları yargısıyla Pavlos, *"size müjdelediğim söze sınıksız sarılırsanız, bunun aracılığıyla kurtulursunuz; aksi halde boşuna iman etmiş olursunuz"* (1. Korintliler 15: 2) ifadesiyle, kurtuluşa erişmek için kendi sözlerine bağlanmalarını şart koşmuştur. Bedensel-çağrılmışlar henüz daha ruhsal-kutsal seçilmişler aşamasına gelemedikleri için, ancak, kendi sözlerinin de bulunduğu Yeni Ahit aracılığıyla kurtuluşa ereceklerini belirten Pavlos, çağrılmışların imanlı olmasının şartını kutsal metinlere⁶ bağlı kalmakla sınırlandırmıştır. İsa'nın ölümden dirildiğini kanıtlamak istercesine, geçmişte olduğu

5 İsa'nın Rab olduğunu ağızla açıkça söyler ve Tanrı'nın O'nu ölümden dirilttiğine yürekte iman edersen, kurtulacaksın. İnsan yürekte iman etmekle aklanır, imanını ağızla açıklamakla da kurtulur. Kutsal Yazı, O'na iman eden hiç kimse utandırılmayacak (Yeşaya 28: 16) der. (Romalıları 10: 10)

6 Kutsal Yazıların tümü Tanrı esinidir ve öğretmek, azarlamak, yola getirmek ve doğruluk konusunda eğitmek için yararlıdır. Bunlar sayesinde Tanrı adamı her iyi iş için donatılmış olarak yetkin olur. (2. Timoteos 3: 16)

gibi bu gün bile bu sözlerini doğruladığı kesinleşmemiş olan ya da yakınlarından olduğunu söylese dahi gerçek şahsiyetleri hâlâ meçhul olan bazı isimleri saydıktan sonra, Pavlos; “*Kutsal Yazılar uyarınca Mesih, günahlarımıza karşılık öldü, gömüldü ve Kutsal Yazılar uyarınca üçüncü gün ölümden dirildi; Kefas'a, sonra Onikilere göründü; onların çoğu hâlâ yaşıyor, bazılarıysa öldüler; bundan sonra Yakup'a, sonra bütün elçilere ve en son, zamansız doğmuş bir çocuğa benzeyen bana da göründü*” (1. Korintliler 15: 8) ifadesiyle, gnostik gelenekten geldiğini açıkça belirtmiştir. Zira bazı gnostik yazılarda, kurtarıcının kendisini Achamothlarına göstermesiyle başlayan ilk ruhsal deneyim erken doğmuş çocukluk olarak nitelendirilerek; pleroma (ruhsal ışık diyarı = İncillerin göklerin melekutu = platonik ide diyarı = gökteki Tanrı'nın diyarı vs..) sahasının dışında başlayan bu ruhani tanışma, olgunluk dönemine geçinceye kadar, tıpkı bir annenin yavrusunu himaye etmesi veya yavrunun annesine bağımlı kalması gibi, zayıflık-bilinçsizlik-biçimsizlik-kusurluluk içinde ruhsal anneye (Sophia) bağımlılık halinde sürdüğü için, erken doğmuşluk olarak adlandırılmaktadır. Ruhani doğumunun ardından Tanrı'nın (İsa'nın) lütfunun kendinde emek vermesiyle seçilmişler kesimi içinde kefareti ödemesine başladığını belirten Pavlos'un, “*şimdi ne isem Tanrı'nın lütfuyla öyleyim, onun bana olan lütfu boşa gitmedi, elçilerin hepsinden çok emek verdim, aslında ben değil Tanrı'nın bende olan lütfu emek verdi*” (1. Korintliler 15: 10) ifadesinin gnostik açılımıyla; Tanrısal-ruhsal ışık diyarının (pleroma) bilgisine erdiğini, içindeki bu doluluğun (ya da lütfun) ışığın oğlu (Aion) İsa'dan kaynaklandığını ima etmiştir.

Peter ve diğer havarilere eşit olarak İsa görüldüğünü ve Tanrısal lütfu tek başına ulaştığını açıklayan Pavlos'un bu sözlerinin (1. Korintliler 5: 10) gnostik açıklaması, pleromik aion olarak görülen İsa'nın vahyi sayesinde Tanrısal göreve gizemli bir şekilde eriştiğiyle ilgilidir. Tanrı'nın ruhunu içine aldığını, bedenini öldürerek günahlarına kefaretle olsun diye Tanrı'ya sunduğunu, böylece Tanrı lütfunun emriyle ruhani İncil'e ulaştığını öne süren Pavlos; diğer havarileri bedensel olarak kalmakla ya da gnostik imasıyla demiurgik bağıllıktan kurtulmakla itham etmiş, ruhani içeriğine nail olduğu İsa'nın müjdesini de ruhsal özümüyle değil bedensel görünümüyle çağrılmışlara vaaz ettiğini açıklamıştır. Halbuki diğer havariler de, Yahve'nin ceza ile ödülünün bu dünyada olduğunu bildiren Tevrat'ın aksine, ölümden dirilişe iman etmekte, kimsenin kimseye yararının olmadığı ve merhametin de bulunmadığı demiurgik yargılama gününün gerçekleştiğinden kesin olarak emin olmuştur. Havarileri bedensel kalmaya mahkûm eden neden, Pavlos'un “*eğer Mesih'in ölümden dirildiği duyuruluyorsa, nasıl oluyor da aranızda bazıları ölümler dirilmez diyor*” (1. Korintliler 15: 12) ifadesine göre, bedenleriyle İsa'nın bedenini ve içlerine aldıkları İsa'nın ruhlarıyla İsa'nın be-

deni haline gelmiş olduklarını hâlâ anlamamış olmalarından kaynaklanmaktadır. Gnostik bir değerlendirmeye göre, Tanrısal lütfü içlerine alanlar nasıl dolu olarak nitelendirilmişse, Tanrısal bilgiye (gerçeğe = Tanrı'ya) erişemeyenler de imanı boş ve akılsız kimseler olmakla itham edildiği için; Pavlos, “eğer ölümler dirilmezse Mesih de dirilmemiştir, Mesih dirilmemişse bildirimiz de imanınızda boştur” (1. Korintliler 15: 14) ifadesiyle, bedensel çağrılmışların öldükten sonra ruhani hayata geçiş yapamayacaklarını ima etmiştir. Çünkü Pavlos'a göre, ruhani hayata sadece İsa'nın ruhunu içine alan ruhsallar geçiş yapabileceği için, henüz İsa'nın ruhuna erişemeyen bedensel-çağrılmışlar için ölümden sonra hayat ümidi yoktur. Özellikle, ‘şayet ölümden dirilme yoksa ya da eğer ölümler dirilmeyecekse Mesih de dirilmemiştir’ (1. Korintliler 15: 15) ifadesiyle Pavlos, bedensel olarak bu dünyaya gelen İsa'nın bedeninin Tanrı benzerleri tarafından yaratılmış olduğunu böylece ima etmiştir. Tıpkı diğer bütün bedenseller gibi İsa'nın bedeni de Demiurge/Yahve⁷ tarafından yaratılmış olsa dahi, bu bedende Tanrı'nın (babanın) ruhunu yaşattığı için, İsa'nın ölümden dirildiğinde ısrar eden Pavlos; ‘ölümler dirilmezse Mesih de dirilmemiştir’ (1. Korintliler 15: 16) ifadesiyle, İsa'nın ruhunu içine alan ruhsal seçilmişlerin de öldükten sonra dirilecekleri müjdesini duyurmuştur. İsa'nın ruhunu içine alamayan dolayısıyla da içinde yöneldiği Tanrı'ya (bilgiye = gerçeğe) henüz ulaşamamış olan bütün bedenseller, ne kadar iman etmiş dahi olsalar, bu imanlarını ‘boş’ olarak gören Pavlos, ‘Mesih dirilmemişse, imanınız yararsızdır ve siz hâlâ günahlarınızın içindesiniz; buna göre Mesih'e ait olarak ölmüş olanlar da mahvolmuşlardır’ (1. Korintliler 15: 18) ifadesiyle; İsa'ya kilisede tapmış da olsa, İsa-Meryem ikonaları önünde hıçkırılmış da olsalar, bütün bedensel çağrılmışlara (ya da kilise cemaatine) sonsuz hayatı müjdelememiştir. Oysa İsa'nın ruhunu içine alan ruhsalların ve hele İsa'nın tapınağı

7 “Çeşitli gnosik geleneklerde Demiurg için diğer bazı isimlerin de kullanılması söz konusudur. Kozmosun ve insanın yaratılışında iki gücün (Tanrı ve bir diğer güç) varlığı konusunda spekülasyon yapan Yahudi gnosik ekollerinden bazıları, yüce Tanrı'nın yanı sıra Tanrı'nın gizli isminin, Tanrı'nın meleği YaeI (Jaol, Küçük Yahve) veya Metatron'un ve son olarak mitolojik Adem'in (Adam Kadmon) yaratıcı güç (demiurg) algılandığını ima eden spekülasyonlar yaparlar. Milattan sonra ikinci yüzyıl Hıristiyan gnostiklerinden olan ve yüce Tanrı ile yaratıcı gücü birbirinden ayıran Basilides, Yahudi tanrısının (Yahve'nin) yaratıcı tanrı olduğunu söyler. Bu tanrı için Abrasax (ya da Abriaxas) ismini kullanır. Muhtemelen Abrasax, Yahudilerce telaffuz edilmemesi gereken bir isim olan (tetragammon) Yahve terimini ifade eden gizemli bir ibaredir. İkinci yüzyıl Hıristiyan gnostiklerinden Sinoplu Marcion da demiurg konusunda hemen hemen çağdaşı Basilides'i takip eder; tanrısal gücü ikiye ayırarak Eski Ahit'in tanrısı olan hukuk tanrısını acımasız yaratıcı güç olarak tanımlar. Ortaçağın Hıristiyan gnostik ekollerinden Bogomiller ise, madde ve insanın yaratıcısı olan Demiurg'u, Satanael (şeytan) olarak adlandırır. Aynı şekilde Hıristiyan gnostiklerinden Messelianlar da, şeytanın Demiurg olduğunu iddia ederler.” (Gündüz, 1997; 147)

düzeyine ulaşan kutsalların, içlerinde yaşadıkları İsa'nın ruhuyla sonsuz yaşama geçeceklerinde ısrar eden Pavlos; öldükten sonra derin uyku verilecek bütün bedensel-çağrılmışların (Romalılara 11: 8) bu ümitsiz dehşet verici çürüme hallerine ruhsal-kutsal seçilmişlerin dahi tanıklık edeceği (1. Korintliler 15: 19) kehanetinde bulunmuştur. Ölümden dirileceklerin ilkinin İsa ve sonrasının ise İsa'ya ait olan ruhsal-kutsal seçilmişler olduğunu belirten Pavlos, '*Mesih, ölmüş olanların ilk örneği olarak ölümden dirilmiştir*' (1. Korintliler 15: 20) ifadesiyle; dirilişin ikinci günü demiurgik kâinat saltanatının bir son bulacağı ve böylece gökler krallığının kurulacağı, üçüncü gün ise ruhsalların-kutsalların dirileceği ve hep birlikte yeri göğüyle bütün kâinatı İsa'nın pleroma'ya dönüştüreceği vs., içeriğindeki gnostik kehanetlere neden olmuştur.

Platonik/gnostik düalist Tanrı anlayışına⁸ göre, İsa'nın kendisi de dahil olmak üzere bütün insanların bedeni, Adem ile Havva'nın nesli olarak Demiurge/Yahve tarafından yaratılmış olduğu için; bedeni günahın faili ve barınağı gibi algılayan günahın ölüm ve çürümeyi getirdiğini öne süren Pavlos da, "*ölüm bir insan aracılığıyla geldiğine göre ölümden diriliş de bir insan aracılığıyla gelir, herkes nasıl Âdem'de ölüyorsa herkes Mesih'te yaşama kavuşacak*" (1. Korintliler 15: 21) ifadesiyle; bedeniyle canıyla Adem'den gelen bütün bedensel-çağrılmışları ölüme mahkûm ederken, bu bedenseller arasında sadece ve sadece İsa'nın ruhunu içine alan ruhsalların-kutsalların sonsuz yaşama kavuşacaklarını iddia etmiştir. Gizlice de olsa gnostik mitolojiye bağlanan Pavlos'a göre; bütün insanların bedeni ve nefsi (soluğu = bedensel özü) demiurgik olduğu için, her beden ve demiurgik ruh

8 "Pagan bilgeler, tanrılar ve tanrıçalardan bahsetseler de, en yüce Tanrı'nın tamamen mistik ve aşkın olduğu inancındaydılar. Platon'un zamanından beri, Tanrı'yı tanrısal bir kişilik olarak görmeyi eleştirmişlerdi. Pagan gizemlerinin en yüce Tanrı'sı, tüm niteliklerin ötesinde tanımlanamaz bir Birlik idi ve sözcüklerle tarif edilemezdi. Tanrının bu soyut ve mistik kavramı, gnostikler tarafından da benimsenmişti. Bu, literalist Hıristiyanlar tarafından kabul edilen bir Tanrı tasviri değildi. Onların Tanrı'sı, Yahudilerin tanrısı olan ve Eski Ahit'te taraf tutan, kaprisli ve bazen zorba bir kabile tanrısı olarak gösterilen Yehova idi. Platon'un Yunanlıların otoriter Zeus şeklindeki geleneksel Tanrı tasvirlerine saldırması gibi; gnostikler de, Yahudilerin bu geleneksel Tanrı tasvirlerine saldırarak Yehova'nın, gerçekte, gerçek Tanrı'nın sadece imgesi olduğunu öğretmişlerdir. Gnostik bilge Valentinus, Yehova'yı tanımlamak için Platon'a ait Demiurgos terimini kullanarak, onun, gerçek Tanrı'nın aracı görevini gören, ikincil bir tanrısal varlık olduğunu belirtmiştir. Yehova cahilce kendisinin tek hakiki Tanrı olduğuna inanan, haddini bilmez ikincil bir tanrı olarak tasvir edilmiştir. Eski Ahit'te Yehova şöyle bildirir: 'Ben kıskanç bir Tanrı'yım ve benden başka hiçbir Tanrı yoktur' (Çıkış 20: 5) Bazı gnostik metinlerde, Yehova, kendisinin tek Tanrı olduğunu söylediğinde, tanrıça Sophia tarafından azarlanır. Gnostiklerin İsa'sı, Yahudilerin Tanrısı Yehova'nın bir peygamberi değil, Platon'un ve Pagan gizemlerinin tarif edilemez hakiki Tanrısının peygamberiydi. Yasa ve peygamberler tarafından ilan edilen Tanrı, rabbimiz İsa Mesih'in babası değildir. Eski Ahit'in Tanrısı bilinmektedir, ama İsa Mesih'in babası bilinmemektedir." (Freke ve Gandy, 2005; 127)

(nefis) ölecek ve yok olacaktır, İsa'nın babasının yanından inip dünyaya Mesih olarak döndüğü gün ise Demiurge tarafından yaratılmış olan bu kâinattaki her gücü yıkacaktır. Platonik/gnostik bir algılayışla maddiyat sahası bütün kâinatın yaratılışından dolayı kök saldıği demiurgik krallığın, Tanrı düşmanı her gücün ve Demiurge aracı her Arkhon'un, dünyaya inen İsa tarafından yıkılacağı kehanetinde bulunan Pavlos; *"Tanrı bütün düşmanlarını O'nun ayakları altına serinceye dek O'nun egemenlik sürmesi gerekir, ortadan kaldırılacak son düşman ölümdür"* (1. Korintliler 15: 25) ifadesiyle; İsa'nın, Demiurge krallığını babanın krallığına dönüştüreceğini öne sürmüştür. Pavlos'un kehanetine bakılacak olursa, İsa'nın babasının yanından ayrılıp yere ininceye kadar, yeri göğüyle bütün kâinat demiurgik güçlerin elinde kalacak ve arkhonların saltanatı ayakta duracaktır. Platonik/gnostik bakış açısıyla, demiurgik (şeytani) güçlerin ve arkhonların hükümranlığının son bulacağını müjdeleyen Pavlos; her şeyin İsa'ya bağımlı kılınacağı (1. Korintliler 15: 27), İsa'nın da daima babasına bağılı olduğu (1. Korintliler 15: 28) ve böylece babanın göksel krallığına dönüşecek kâinatta Tanrı'nın her şeye hâkim olacağı iddiasında bulunmuştur. Bedensel-çağrılmışları ölüme mahkûm eden Pavlos, *"diriliş yoksa ölümler için vaftiz olanlar ne olacak, ölümler hiç dirilmezse insanlar neden ölümler için vaftiz oluyorlar"* (1. Korintliler 15: 29) ifadesiyle, kilise vaftiz ayiniyle kutsal ruha katılamayacağı imasında bulunarak gnostik imanını hissettirmiştir. Diğer bir deyişle, vaftiz ayiniyle bir kimsenin demiurgik kölelikten çıkıp pleroma'nın hâkimiyetine giremeyeceği iddiasında bulunan gnostiklerin, yalnızca seçilmiş olarak gerçek Tanrı tarafından yaratılmış ruhsalların kendi içlerinde çıkacağı bu ruhani Tanrı yolculuğu sonrasında Tanrı'ya (gerçeğe = bilgiye) kavuşulmasıyla kurtuluşa erişileceği dogması, burada (1. Korintliler 15: 29) Pavlos'un yazılarına tam anlamıyla yansımıştır. Bedensel-çağrılmışlara (yani kilise cemaatine) vaftiz ayiniyle de Tanrıyla karşılaşma şansını tanımayan Pavlos; sonsuz yaşama kavuşacak ruhsallık ve kutsallık aşamasına gelememiş tüm bedensellerin vaftizini, bu nedenle, *'ölümler için vaftiz'* olmakla nitelendirmiştir. Açıkça belirtilmiş olmasa da, Pavlos'a göre bedenseller vaftiz olmakla, demiurgik bir yargılamadan kurtulmakta, fakat ruhsal-kutsal hale gelemedikleri için sonsuz yaşama kavuşamamaktadır.

Özellikle de, sonsuz yaşama geçiş yoksa *"ölümler hiç dirilmezse insanlar neden ölümler için vaftiz oluyorlar, biz de neden her saat kendimizi tehlikeye atıyoruz"* (1. Korintliler 15: 30) diye soran Pavlos, esas gayretinin bedensel çağrılmışların ruhsal-kutsal seçilmişler aşamasına gelmesini sağlamak olduğunu belirtmek istemiştir. İsa'yı rab olarak tanımış olsa bile iman ettiği İsa'nın ruhunu içine alamamış haldeki bütün insanların ya da bedensel-çağrılmışların ölmekten ve çürümekten kurtulamayacaklarını ima eden Pavlos; bu uğurda, her gün öldüğünü (1. Korint-

liler 15: 31), Efes'te canavarlarla dövüştüğünü (1. Korintliler 15: 32) belirtmiştir. Kendi demiurgik beden ile nefisini öldürerek İsa'ya bedenini kurban olarak sunan ruhsallardan olamayan, İsa'nın adını anarak ruhunu çağırıldığı ve İsa'ya iman edip taptığı halde İsa'nın ruhunu henüz içine alamamış bütün bedensel çağrılmışlara; '*aldanmayın, kötü arkadaşlıklar iyi huyu bozar*' (1. Korintliler 15: 33) sözleriyle öğüt veren Pavlos; Tanrıdan habersiz kalmış bu kimselere, '*uslanıp kendinize gelin ve artık günah işlemeyin*' (1. Korintliler 15: 34) diye seslenerek, adeta istek ve gayretleriyle kurtuluş şansı tanımıştır. Kişisel istek ve gayretiyle, İsa'yı andığı halde ruhunu içine alamayan her bedensel çağrılmış, öldürmediği nefsiyle ve diri tuttuğu bedeniyle vücuduna önem verdiği için, "*et ve kan Tanrı'nın Egemenliğini miras alamaz, çürüyen de çürümezliği miras alamaz*" (1. Korintliler 15: 50) ifadesiyle Pavlos; tüm bedensel-çağrılmışların ölmekten ve çürüyüp yok olmaktan kurtulamayacaklarını bildirmiştir. Tüm bedensel-çağrılmışlar ruhsallıktan ve kutsallıktan uzak bir halde buldukları için, "*ama biri diyebilir ki, ölümler nasıl dirilecek ve nasıl bir bedenle gelecekler, ne akılsızca bir soru*" (1. Korintliler 15: 35). Dirilişi etiyle ve kanıyla bedensel olmanın dışında algılayamayan çağrılmışlar, "*dirilişten sonra insanlar ne evlenir, ne de evlendirilir, gökteki melekler gibidirler*" (Matta 22: 30) ifadesinin bir gereği olarak, ölümden sonraki hayatın bedensel değil de ruhsal olduğunu bilemedikleri için, Pavlos'a göre, akılsızca bir sorunun peşindedirler. Ölümden sonraki hayatın ruhsallığının gnostik açıdan irdelenmesi yapılacak olursa; etten ve kemikten olan tüm bedenler gerçek Tanrı (baba) tarafından değil de Tanrı benzerleri (Demiurge, Arkhon, Yahve vs..) tarafından yaratılmış olması, kötülük ve günahkârlık mimarı tüm bu demiurgik (ya da şeytani) güçlerin de Tanrı diyarına (ide = pleroma = göksel krallık = cennet) girememeleri nedeniyle; dirilişin dünyasal ve bedensel olmayacağı, bedensel işlevlerin veya engellerin (yemek, içmek, cinsel ilişkiye girmek, hastalanmak, yaşlanmak, kör veya sağır olmak, sakat kalmak, açlık vs..) yaşanmayacağı gayet açıktır.

Ölümden sonraki hayat ya da diriliş ruhsal olunca, "*ektiğin tohum ölmedikçe yaşama kavuşmaz ki, ektiğin zaman oluşacak olan bitkinin kendisini değil yalnız tohumunu buğday ya da başka bir bitkinin tohumunu ekersin*" (1. Korintliler 15: 36) ifadeyle, Pavlos'a göre, bu dünya yaşamı adeta bir hasat faaliyeti gibi algılanmıştır. Pavlos'un bu simgesel anlatımı içinde, özellikle de, "*Tanrı tohuma dilediği gibi bir beden verir, tohumların her birine özel bir beden verir, her canlının eti aynı değildir*" (1. Korintliler 15: 38) ifadesine dayanarak, gnostikler, bedenseller ve ruhsallar olmak üzere iki cins tohumun olduğu yargısına kapılmışlardır. Bu iki cins tohum içinde ruhsal olanlar için bir sorun yoktur. Gnostik içeriğiyle, Demiurge/Yahve mamulü günahkâr bedenlerini ve demiurgik özlerini (nefislerini) öldürerek ruhsal olarak tapınan ve Tanrı'nın ruhunu kendilerinde yaşatan ruhsallar

ile daha ileri aşamasındaki kutsallar, Pavlos'a göre, görkemli (1. Korintliler 15: 41) birer varlıktırlar. Diğer cins tohum olan bedenseller içinde, İsa'ya iman eden fakat henüz ruhsallık-kutsallık aşamasına eremeyen çağrılmışlar birer bedendir, Tanrı her tohuma kendine özgü bedeni (1. Korintliler 15: 38) verir, ya da, bu eti İsa'ya kurban olarak sunulmak üzere bir beden haline çevirir. Bu iki cins tohum içinde, İsa'nın Tanrılığını tanımayan ve bedenini ve demiurgik ruhunu (nefsini) öldürerek canını İsa'ya sunmak istemeyen bedenseller, Pavlos'a göre, et ve kemik olarak kalırlar, onlar Mesih'e ait değillerdir (1. Korintliler 15: 23), dirilmeyi değil çürümeyi miras alırlar (1. Korintliler 15: 50), etiyle kanıyla kendilerini yöneten demiurgik (şeytani) güçlerin tutsağı durumundadırlar, yaratıcıları gibi bu insanlar da ruhsal diyara (pleroma = göksel krallık) asla giriş yapamazlar, kesinlikle ruhsal olarak dirilemezler, zira zaten ruha sahip değillerdir.

3. Ölen ve Çürüyen Bedenlerle Yapılan İbadetin Değersizliği ve Gereksizliği

Platonik/gnostik bir açılımla, Demiurge/Yahve mamulü etten kemikten vücudun, İsa'ya iman eden kişinin nefsi (yani Demiurge'nin üfürdüğü ruhu) öldürme yolundaki istek ile gayretiyle İsa'nın bedeni haline dönüşeceğini ima eden Pavlos; *"beden çürümeye mahkûm olarak gömülür çürümez olarak diriltilir, düşkün olarak gömülür görkemli olarak diriltilir, zayıf olarak gömülür güçlü olarak diriltilir"* (1. Korintliler 15: 42) ifadesiyle; et ve kemik olarak gömülen doğal bedenlerin çürüyüp yok olacağı, fakat ruhsallık ya da kutsallık aşamasına gelmiş bedensellerin ise dirileceği kehanetinde bulunmuştur. İman ederek ve taparak İsa'nın ruhunu içine alamamış olan, dolayısıyla demiurgik güçler tarafından yaratıldığı şekliyle et ve kemik olarak kalan bu bedensellerin tamamının ölerək çürüme biçeceğini belirten, Pavlos; bedensellikten ruhsallık ve hele kutsallık aşamasına geçen seçilmişlerin ise, öldürdükleri bedenleri ve nefisleri sayesinde, içlerine aldıkları İsa'nın ruhu sonucunda, yaratılıştan gelen (çürüme, onursuzluk, zayıflık vs., gibi) özelliklerini toprağa gömdüklerini (1. Korintliler 15: 42) vurgulamıştır. Kendi istek ve gayretiyle etten kemikten yaratılışlarını beden haline dönüştüren, nefislerini (ya da demiurgik ruhlarını) öldürerek de bu bedenlerini İsa'ya sunan seçilmişler; *"doğal bir beden olarak gömülür ruhsal bir beden olarak diriltilir, doğal beden olduğu gibi ruhsal beden de vardır"* (1. Korintliler 15: 44) ifadesiyle, Pavlos'a göre, bedensellikten ruhsallığa geçmişler, çürümezlik-görkem-güç biçerek ruhsal olarak dirilmişlerdir. Gnostik mitolojiye göre, etten kemikten yaratılmış ilk insan Adem'in bir Demiurge yarattığı olduğunu, *"ilk insan Adem yaşayan bir can oldu, son Adem ise yaşam veren bir ruh oldu"* (1. Korintliler 15: 45) ifadesiyle ima eden Pavlos; bütün Adem neslinin de, İsa'ya taptıkları sürece beden haline gelemeye-

ceği veya etten kemikten vücut olarak kalacağı yargısında bulunmuştur. Zira, yine gnostik mitolojiye göre, Havva'dan doğan insanlar; Tanrısal-ruhsal alandan kopan Sophia'nın kadın suretini suda görerek aşık olan, uyur haldeki Adem'in hayat veren Tanrısal ruhu barındıran etinden Havva'yı yaratan Arkhonların, Havva'ya tecavüz etmeleri sonucu da oluşmuş olduğundan, Sophia'nın ruhunu taşıyan Adem nesli ile birlikte ikinci bir cins tohum (Arkhonlar nefsi) daha vardır.⁹

İlk insan olarak Âdem'in, etiyle ve nefsiyle bir Demiurge yaratığı olduğunu, yerde hareketsiz yattığı kırkıncı gün Sophia'nın ruhundan üfleterek hayat bulduğunu içeren gnostik mitolojiyi, '*ilk insan Adem yaşayan bir can oldu, son Adem ise yaşam veren bir ruh oldu*' (1. Korintliler 15: 45) ifadesiyle yansıtmış olan Pavlos; böylece, erkek kadından doğar (1. Korintliler 11: 12) ifadeyle, Sophia'nın ruhsallık tohumunu Adem'in etten kemikten vücuduna yerleştirdiğini ima etmiştir. Böylece gnostik mitolojiye bağlanarak, Havva'ya ekilen tohumların Arkhonik (şeytansal) ve Sophik (ruhsal) olmak üzere iki cins olduğunu yansıtan (1. Korintliler 11: 12) Pavlos'a; Sophia'nın ruhunu almadan önceki ilk Adem, böyle bir Demiurge yaratığı iken; Sophia'nın ruhunu içine aldıktan sonraki son Adem de, yaşam veren ruh işlevine sahip olmuştur. Arkhonik ve Sophik olmak üzere iki cins tohumdan üreyen Havva Ana'nın insan nesli, Pavlos tarafından, bedenseller ve ruhsallar olmak üzere iki zümreye ayrılmıştır. Nitekim, "*önce ruhsal olan değil doğal olan geldi, ruhsal olan sonra geldi; ilk adam yerden, yani topraktanır, ikinci adam göktendir, topraktan olan adam nasılsa topraktan olanlar*

9 "Gnostik düşünceye göre ruh, ait olduğu yüce tanrısal âlemin özelliklerine varlıktır. Diğer ilahi varlıklar gibi o da hayat ve ışık prensiplerine sahiptir. Nitekim o, sahip olduğu bu özellikleriyle, bedeni kötü varlıklarca şekillendirilen ilk insan Adem'i hareketsizlikten, durgunluktan ve ölümlükten kurtaran unsur olmuştur. Gnostik mitolojide, yüce Tanrı'nın etrafında yer alan âlemlerin (aeonların) Tanrı'dan tezahür ettikleri düşünüldüğüne göre ışık âleminin bir unsuru olan ruhun da köken itibarıyla Tanrı'dan zuhur etmiş olduğu söylenebilir. İnsanın bedenini yaratan Demiurg ve diğer kötü güçler onu canlandırmayı başaramazlar ve Adem tam kırk gün yerde hareketsizce kalır. Sonunda ilahi alemde Sophia Zoe (Hikmet Hayat) Adem'in bedenine üfleme suretiyle ona gerekli olan ruhu bedene yerleştirir. Aynı şekilde Arkonların Tabiatı'nda da Adem'in bedenini yaratan ve bedene can (nefs) demiurg ve çocukları, yarattıkları insanı hareket ettiremezler. Yerde günlerce hareketsiz kalan bedene Ademiler ülkesinden (ışık âleminde) ruhun gönderilmesiyle Adem canlanır ve ayağa kalkar. Gnostik düşünceye göre demiurg, lanetli, kötü tabiatlı, habis, şehvetperest, acımasız ve korkunç görünümlü bir varlık olarak nitelenir. Bazı dokümanlarda demiurf'un, yaratılan ilk kadın olan Havva'ya tecavüz ettiği belirtilir. Örneğin Arkonların Tabiatı'na göre demiurg Samael (Yaldabaoth), yanındaki diğer kötü güçlerle (arkonlarla) birlikte Havva'ya tecavüze yeltenir; amacı ona habis tohumlarını ekmektir. Demiurg Sakla'nın ilk kadın Havva ile birleştiği (ya onu kandırarak ya da tecavüz ederek) ve bu birleşmeden Kabil ve neslinin meydana ifade edilir. Kabil'in, Arkonların Havva'dan doğan çocukları olduğu vurgulanır. Bu kötü varlıkların her biri yarattıkları insana kendi kötü tabiatlarına ait bir özelliği vermek suretiyle insanın nefsinin oluşturmuşlardır." (Gündüz, 1997; 135)

da öyledir, göksel adam nasılsa göksel olanlarda öyledir” (1. Korintliler 15: 46) ifadesiyle, Pavlos; Sophia'nın ruhunu almadan önce yerde hareketsiz halde yatar vaziyetteki ilk Adem'i önemsiz götürken, Tanrısal (Sophik) ruhu aldıktan sonra hayat bulan son Adem'i yaşam veren ruh olarak yüceltmekte ve önemsemektedir. Gnostik mitolojide, Sophik ruh sayesinde, Demiurge yarattığı et ile kemik halden (ilk Adem) ruhsal yaşam veren bedene (son Adem'e) geçiş yapan Adem gibi, bütün bedensellerin bu sefer İsa'nın ruhunu alarak ruhsal hale geçiş yapabilme fırsatını tanıyan Pavlos, ruhsal olan ilk değil ikincidir, ilk olan topraktandır ikinci olan gökseldir vs., gibi gnostik içerikteki sözleriyle, gnostik Philip İncilinin ilham kaynağı olmuştur. Gnostiklerin Philip İncilindeki “İbranice İsa kurtuluş demektir, Nasıra ise gerçek anlamına gelir, efendi o yaratılmadan önce kutsanmıştır, o her zaman vardır ve var olacaktır dedi” (Mercan 2007; 27) ifadeler; baba ile Tanrıyı (Sophia'yı) birbirinden ayıran bazı gnostik Hıristiyanlar tarafından, Adem'in bedenine üfürdüğü ruhuyla Sophia'nın Tanrısal tohumu bedensellerin vücuduna eklediği, Sophia'nın ruhuyla hayat bulan bedensellerin vücudu ve suretinin çamurdan şekil almış olmasına rağmen içlerinde ruhsal-kutsal bir görüntüyü taşıdığı vs., içeriğinde yorumlanmıştır. Yine de Pavlos'un, 'ilk insan yerden yani topraktandır, ikinci insan göktendir' (1. Korintliler 15: 47) sözleri, Hıristiyan ilahiyatçılar tarafından; annenin doğurduğu yavruları ölümler ve cesetleriyle de kâinata karışır yok olur giderler, fakat bunlar içinde İsa'nın sonsuz yaşama ulaştırdığı kimseler kâinata yok olmaz gökler krallığında yaşam bulurlar¹⁰, kâinata ölümler fakat Tanrıda yaşarlar, ölüme ölüm tarafından son verildiği gibi çürümeye de diriliş yoluyla son verilir, ancak başlangıçta çamurdan suret bulanlar bu sefer göksel bir görüntüye ulaşırlar tarzında yorumlanmıştır.

Pavlos'un gnostik içerikli bu sözlerinden (1. Korintliler 15: 46), Demiurge tarafından çamurdan yaratılmış ilk Adem'in etten kemikten ölümlü bir vücudu,

10 “Ölmüş olan gündelik bilinçten çıkılarak gnosis'in yaşamına geçilmektedir: Yani, diriliş nedir? O, hiç yıkılmayacak olan en sağlam hakikattir. O, şeylerin dönüşümünün ve yeniliğe geçişinin en sarih ifadesidir. Philip İncil'i, bu dünyada yaşayıp bu dünyada öleceğimize göre en iyisi dirilişi kendimizde gerçekleştirmektir, demektir. Ruh, göğe yani tanrıların katına yükselirken düşürülerek, beden ve maddi varoluş tarafından tutsak alınmış bir varlıktır. Beni ayaklarımdan maddi dünyaya zincirleyen ne varsa ölümle yok olup gitti, beni çevreleyen hapisane duvarları yıkıldı, arzularım yok oldu ve cehaletim sona erdi. Bu güne değim yaşadığım dünyadan özgürleştim, başka bir dünyadayım artık. Daha önce gördüklerim, zamanın egemen olduğu bir dünyada unutulmaya yazgılı, gelgeç görüntülerdi. Şimdi ise etrafımda yalnızca sessizlik ve aeonlar var, zamandan ve yaşlılıktan azade kendimi dinliyorum. Gnostik bir metinde yeniden doğuş, kesinlikle fiziksel bir süreç olarak değil, fiziksel ve nefsi hayattan daha yüksek bir hayata geçiş olarak sunulmaktadır. Dünyayı bir sürgün ve bir hapisane olarak gören gnostikler, onu ilahi dramının oynandığı bir sahne olarak görürler.” (Martin, 2010; 116)

'et ve kan Tanrı'nın egemenliğini miras alamaz, çürüyen de çürümezliği miras alamaz' (1. Korintliler 15: 50) ifadesiyle, asla yeniden dirilmeyecektir. Elbette Pavlos'un bu cümlelerinin kökeninde, platonik ezeli ruh ile ölümlü beden ayrıklığı ya da stoik cisimlerin hiçliği ve değişerek yok olan her cismin/bedenin hiçliği ve kâinata katılım felsefesi bulunmaktadır. Tıpkı Romalı stoikler gibi, çıkacak büyük bir yangınla Tanrı benzerlerinin (Demiurge/Yahve) yanında yaratılmış bedenlerin ve bedenlerine konan nefislerin de yanıp kül olacağı inancını taşıyan gnostikler; platonik geleneğe bağlı kalarak, Tanrısal ruhu dolayısıyla Tanrıyı kalıcı ve değişmez bilmişlerdir. Pavlos'un bu sözleri gnostik Philip İncilinde "ölmelerine rağmen eğer Adem'in oğulları çoksa, mükemmel insanın oğulları daha fazladır, onlar ölmezler ve tekrar tekrar baba olurlar" (Mercan 2007; 25) içeriğinde uyarlanarak, tıpkı yaratıcıları gibi yaratıklarının da geçici olduğu vurgulanmak istenmiştir. Platonik ve stoik felsefe temelini Hıristiyanlığa uyarlamış olan Pavlos açısından tek sorun ya da tek görev vardır, bu da gnostik içeriğiyle; tıpkı, Demiurge tarafından balçık çamurdan vücudu yaratılan ve soluk (nefis) üfürülen ilk Adem'in, Sophia'nın ruhunu alarak göksel niteliğiyle ikinci Adem haline gelmesi gibi; yine Demiurge/Yahve yarattığı olan bütün insanların veya Adem ile Havva neslinin bu sefer İsa'nın ruhunu içlerine alarak bedensellikten çıkıp ruhsallığa hatta Tanrı'nın tapınağı olarak kutsallığa geçişini sağlamaktır. Zira Pavlos'a ve gnostiklere göre, Demiurge/Yahve tarafından yaratılmış her beden, ölümlüdür, Tanrısal saha (platonik ide = gnostik pleroma = göksel egemenlik = cennet) içine asla giremez, Tanrı benzerleri tarafından çamurdan-etten yaratıldığı için kesinlikle de Tanrısal-ruhsal-kutsal değildir, yaratıcıları ve üfürdükleri ruhları (bedensel nefis) gibi bu etten kandan bedenler de çürürler.

Pavlos'un yazdıklarını bir bütün olarak ele alan bazı gnostikler, demiurgik bir Tanrı olan Yahve tarafından yaratılmış olan İsa'nın ölümlü bedenini bedensel çağrılmışlar ya da doğrudan doğruya kilise cemaati olarak sembolleştirdiği sözlerini (1. Korintliler 1: 3; 11: 4,9) ve etle kan Tanrı egemenliğini miras alamaz (1. Korintliler 15: 50) sözüyle kıyaslamışlar; kilisenin bu bedensel varlığının geçici olduğu, kilisede düzenlenen cemaat ibadetlerinin (ayinlerinin) yararının olmayacağı, bedensel-çağrılmışlara yeniden dirilişi sağlamayacağı vs., gelenekteki oldukça aşırı eğilimlere sahip olmuşlardır. Hıristiyanlar tarafından sapkın olarak adlandırılan ilk mezhep gnostikler kadar, kiliseyi kurtuluşa ermede aracı olarak görmeyen ya da kilise otoritesini tanımayan tüm diğer kilise karşıtları; Pavlos'un gnostik kokan sözlerini (1. Korintliler 15: 50) temel alarak, kilisenin Tanrıyı temsil etmediğinde, kilise dogmalarının Tanrısal vahiy kudretine sahip olmadığına, kilise ayinleri yoluyla asla kurtuluşa erişilemeyeceğinde ısrar etmişlerdir. Pavlos'un platonik/stoik felsefeyi yansıtan bu sözlerini (1. Korintliler 15: 50), Eski Ahit başlısı ve

Yahve sadığı Peter'i bedensel olarak kalmakla itham eden sözleriyle (1. Korintliler 2: 4 ; Elçilerin İşleri 3: 13,26 , 4: 27-30) birleştiren bazı gnostikler; bedeni ret ettikleri gibi bedensel ibadetleri de tümüyle terk etmişlerdir. Hilekar ve şeytani bir varlık olarak gördükleri Yahve'yi ret ettikleri gibi, gnostikler, Yahve'nin buyruklarını ve sözlerini aktaran Eski Ahit'i de aşağılamışlar; böylece Pavlos'un ruhsal diriliş öğretisine dayanarak neredeyse Hıristiyanlığın kurumsal ve literal (yazın-sal) bütün varlık ile birikimine karşı çıkmışlardır. Pavlos'un, çürüyen çürümezliği miras alamaz (1. Korintliler 15: 50) özetlenen ruhsal diriliş öğretisi, bedensel ve cisimsel olan her ne varsa Tanrı benzerlerinin yarattığı veya eseri sayan gnostikler; ruhsal seçilmiş olarak gerçek Tanrı tarafından yaratılmış insanlardan olmayan bütün bedensel-çağrılmışların (dolayısıyla bütün kilise cemaatinin) asla kurtuluşa erişemeyecekleri yargısına varmışlardır. Halbuki, *“size bir sır açıklıyorum, hepimiz ölmeyeceğiz, son borazan çalınunca hepimiz bir anda göz açıp kapayana dek değiştireceğiz, evet, borazan çalınacak, ölümler çürümez olarak dirilecek ve biz de değiştireceğiz”* (1. Korintliler 15: 51) ifadesiyle, Pavlos'a göre; topraktan yaratılmış birinci Adem nasıl ikinci Adem haline gelerek yersel-çamurluktan göksel-ruhaniliğe geçiş yapmışsa, bütün bedensel çağrılmışlar da kendi istek ve gayretleriyle ruhsal-kutsal bir hale gelebilmek için demiurgik güçlere (Yahve sözüne-yasasına) karşı mücadele etmek zorundadırlar. Yasadan da demiurgik güçlere olan tutsaklıktan da kurtulan bedensel-çağrılmışların, ancak bu sayede, etten kemikten yapılmış vücutlarında taşıdıkları demiurgik ruhtan (nefisten) serbest kalarak İsa'ya iman edebileceklerini belirten Pavlos; *“çürüyen ve ölümlü olan varlığımız çürümezliği ve ölümsüzlüğü giyinince, ölüm üzerinde zafer kazanılacaktır”* (1. Korintliler 15: 54) ifadesiyle, bedensellikten ruhsallığa-kutsallığa geçişin yolunu göstermiştir. İsa'yı anan ve tapan bedensel çağrılmışlar içinden, yalnızca, İsa'nın ruhunu içinde yaşatanların ruhsal seviyesine ulaşacağını belirten Pavlos; böylece, beden olarak dirilmeyi veya daha genel bir ifadeyle gerçek Tanrı tarafından yaratılmış ruhsallar dışında Tanrı benzerlerinin yarattığı bedensellerin dirilmesini reddeden temel gnostik akımdan da olan farklılığını ortaya koymuştur.

Bedensizliği çıplaklık olarak değerlendiren kimselerin aslında bedenleri giyinik fakat ruhlarının çıplak olduğuna dikkatleri çeken gnostiklerin Philip İncili; *“ruhu kıyasla, bu değerli şey, rezil bir şey olan insan vücudunun içinde gelir; bazıları çıplak yükselecekler diye korkuyorlar, bu yüzden bir et yığını olarak yükselmek istiyorlar ama aslında eti giyinmiş olanların çıplak olduğunu bilmiyorlar”* (Mercan 2007; 24) ifadesiyle, ilk Hıristiyan ilahiyatçıları arasında bile, bedenini elbiselerle örttüğü halde İsa'nın ruhunu içine alarak dolayısıyla demiurgik nefsi-ni öldürerek Demiurge'nin (şeytanın) günah-ölüm saltanatından kendisini kurtaramayan herkesin ölüm üzerinde zafer kazanamayacağı içeriğinde yorumlarda

bulunmalarına neden olmuştur. Burada ilginç olanı, ruhun da tıpkı bir beden gibi düşünülerek elbise giyeceği kehanetinde bulunulmuş olmasıdır. Böylece bedensel unsurlar Tanrısal-ruhsal âlemde (ide = pleroma = göksel krallık = cennet) dahi bir anlam kazanmış ve korunarak yüceltilmiş ruhani diyardaki zıfaf odasından veya duvak takımlarından söz edilir olmuştur. Bedeni ve nefsi öldürme yoluyla gerçekleşen ruhani dirilişle birlikte, ruha elbise giydirmek ve ziynet takmak gibi gnostik algılamaya sürüklenen bazı Hıristiyanlar, Pavlos'un, '*ölümün dikenini günahdır, günah ise gücünü Kutsal Yasa'dan alır*' (1. Korintliler 15: 56) sözünün tesiriyle, Yahve'den ve yasasından koparak daha fazla gnostiklere yaklaşmışlardır. Diğer taraftan gnostik yorumuyla kadından (Sophia'dan) doğan ruhsallar ile Arkhonik tabiatta olan bedenselleri, koruma ve kurtarma tutkusuyula kendisini kurban olarak feda eden İsa'nın çarmıhtaki büyük gizemini bildirmekle kendini görevli kılmış olan Pavlos; '*rab yolunda verdiği emeğin boşa gitmeyeceğini bilerek dayanın, sarsılmayın, gayretli olun*' (1. Korintliler 15: 58) ifadesiyle, bedensel çağrılmışların kurtuluşlarının kendi istek ile gayretlerine bağlı olduğunu bildirmiştir. Tıpkı kendisi gibi bütün bedensel çağrılmışların ruhsal kutsal seçilmişler haline gelmesini yürekten arzu eden ve bu dönüşümü İsa'ya karşı üstlendiği elçilik görevinin temeli haline getiren Pavlos'a göre, bu geçiş, Yahve gibi demiurgik rableri yok ederek hepsinin yerine tek rab olarak İsa'nın geçmesi yoluyla olabileceği gibi, ruhsalların-kutsalların her birinin birer İsa haline gelmesiyle de sonuçlanacaktır. Böylece, ruhsal ve kutsal hale gelecek bedensellerden her biri birer İsa olurken, bütün demiurgik rabler ve bu rablere tutsaklığı ifade eden kutsal yasalar sona ererken, taş üstüne kazınan yazının ve kağıt üzerine yazılan kutsal metinlerin geçerliliğini kaybedeceğini öne süren Pavlos; bedensel yasanın yerini ruhsal yasanın ve bedensel ibadetin (ayinler, perhizler vs..) yerini ruhsal tapınmanın aldığı gibi, bütün ruhsal-kutsalların da İsa'nın bedenine dönüşeceğini (2. Korintliler 3: 7, 8, 17, 18) iddia etmiştir. Böylece, İsa'nın Tanrı'nın görünümü olduğu gibi ruhsal-kutsalların da İsa'nın bedeni haline geleceğini, Tanrı'nın ruhunun İsa'da yaşadığı gibi İsa'nın ruhunun da ruhsal-kutsallarda yaşayacağını öne süren Pavlos; kendini Tanrı'ya kurban olarak sunan İsa gibi çağrılmışların kendi bedenlerini/nefislerini öldürmelerini ruhsal tapınmanın (ve Hıristiyanlığın da) temeli haline gelmiş, bu ruhsal tapınma sayesinde Tanrıyla (İsa'yla) yüz yüze karşılaşarak doğrudan bilgi almanın olanaklı ve gerekli olduğunda ısrar etmiştir. İsa'nın ruhunu içine alan ruhsalların ve İsa'nın tapınağı haline gelen kutsalların, Tanrısal söze doğrudan İsa'dan sözlü olarak ulaşmalarını olanaklı ve gerekli gören Pavlos; "*yaydığımız müjde örtülü ise de, mahvolanlar için örtülüdür*" (2. Korintliler 4: 3) ifadesiyle, Yeni Ahit'in içerdiği gnostik anlamın bedensellere kapalı olduğunu vurgulamıştır.

Ruhsal-kutsallar için açık fakat bedenseller mahvolmuşlar için kapalı veya örtülü olan Yeni Ahit ya da İsa'nın yazılmış hikmeti, gnostik sembolleştirmeleri kapsamaktadır. Bedenseller için yazılı kaynağı (Yeni Ahit) ve ruhsal-kutsallar için de sözlü kaynağı (İsa'yı) bilgiyle özdeş kılan Pavlos; kâinat (Demiurge) bilgiyle kendini yetiştirmiş kimselerle konuşurken insan düşüncesini yansıttığı gibi (1. Korintliler 2: 6), bedensel çağrılmışlar (ya da kilise cemaati) için hazırlanmış Yeni Ahit'in dahi gnostik sırları içerdiğini ve bedenseller için örtülü (peçeli) olduğunu öne sürmüştür. Özellikle, "*Tanrı'nın görüntüsü olan Mesih'in yüceliğini bildiren müjdenin ışığı imansızların üzerine doğmasın diye bu çağın ilahı onların zihinlerini kör etmiştir*" (2. Korintliler 4: 4) ifadesiyle Pavlos; gnostik açılımıyla, demiurgik Tanrılar ya da kendini Tanrı'ya benzeten alt ilahlar (ya da yüceler) tarafından yaratılan bedenleri içine İsa'nın ruhunu alamayan ya da İsa'nın ruhunu alarak demiurgik ruhu (nefsi) bedenlerinden çıkaramayan bedenseller için 'kör' nitelenmesinde bulunmuştur. Günahlı bedenleri içinde ölüme ve çürümeye doğru yol alan, bağlandıkları yasaya göre zerre kadar haksızlığın yapılmayacağı ve acımanın da olmayacağı demiurgik yargılamaya mahkûm olan bütün bedensellere, "*Tanrı'nın sözünü de çarpıtmayız, gerçeği ortaya koyarak kendimizi Tanrı'nın önünde her insanın vicdanına tavsiye ederiz*" (2. Korintliler 4: 2) ifadesiyle Pavlos; bedensellerin kendi gerçekleriyle ilgili geleceklerinin açıkça bildirildiğini öne sürmüştür. Bedensellerin durumuyla ilgili Yeni Ahit'teki bilgilerin kesinliğine ve açıklığına işaret eden Pavlos; "*bu çağın ilahı onların zihinlerini kör etmiştir*" (2. Korintliler 4: 4) ifadesiyle; gerçek Tanrı ve İsa'dan başka Tanrıların faal ve yaratıcı olduğunu, bu Tanrı benzerlerinin kâinata özellikle de yeryüzünde saltanat sürdüklerini ve kendi yarattıkları insanlara (bedensellere) egemen olduğunu öne süren platonik/gnostik felsefeyi yansıtmaktadır. Bu gnostik felsefe sınırında kalarak, İsa'nın ışığının yüzünde parladığını ve asla sönmeyeceği için peçe takmadığını belirterek (2. Korintliler 4: 6) Pavlos; yine gnostik bir algılamayla, peçe ile ışıltısı sönen yüzünü gizleyen Musa'nın Demiurge'nin aracı ve kölesi olduğunu vurgulayarak, Yahve'yi de yasasını bildiren bütün nebilerini de ruhsallar-kutsallar için açıkça ret etmiştir. Demiurgik güçlerin uzantısı ve yerin yaratıcısı Yahve'nin elçisi olarak Musa'yı reddeden bütün gnostikler gibi, Pavlos da, "*ışık karanlıkta parlayacak diyen Tanrı, İsa Mesih'in yüzünde parlayan kendi yüceliğini tanımanızdan doğan ışığı bize vermek için yüreklerimizi aydınlattı*" (2. Korintliler 4: 6) ifadesiyle; bilgiyi ışık olarak simgeleştirmiş, bu ışığı fark etmeyenlere 'kör' demiş, Tanrı bilgisinden yoksun kalanları cahil olmakla suçlamış, bilginin (ışığın) doğrudan babadan kaynaklandığını ve oğuldan yayıldığını öne sürmüştür.

4. İsa'nın Ruhuyla Konuşan Pavlos'un Çağrısı: İsa'nın Bedenini Değil Ruhunu Alın

Doğrudan içindeki ruhsal ve gerçek Tanrıyla karşılaşacağına inanan gnostiklerden farklı olarak, Pavlos, (2. Korintliler 4: 6) ifadesiyle ışığın (bilginin) insanlara aktarılmasında İsa'yı aracı ya da aktarıcı kılmıştır. İçinde ruhsal olarak tapınan ve Tanrıyı arayan bir kimse, gnostiklere göre tıpkı bir İsa gibi gerçek Tanrıyla buluşurken, Pavlos'a göre sadece İsa'yla karşılaşmaktadır. Bedensellerin içine İsa'nın ruhunu yerleştirmiş olmasına rağmen Pavlos'un, elçi olarak kendisinin bilgiyi İsa'dan aldığını pek çok kez tekrarladığı halde, Tanrı ışığı bize vermek için yüreklerimizi aydınlattı (2. Korintliler 4: 6) demiş olması, bilgiyi yalnızca gerçek Tanrıdan ruhsal olarak aldığını iddia eden gnostiklere yaklaştıklarını gösterir. Pavlos'a göre, doğrudan gerçek Tanrı ya da İsa aracılığıyla alınmış olsun, Yeni Ahit henüz İsa'nın ruhunu içlerine alamamış bedenseller için örtülü olduğu gibi; dünyasal geçiciliği veya tahrif edilmiş ruhsallığı halindeki Eski Ahit de taptıkları Yahve ve bağlandıkları yasası yoluyla bedensellere bir yargılama ölçütü olarak gücünü devam ettirmektedir. Bedensellerin yararına Yeni Ahit içinde Tanrı'nın yüceliğini içeren bilgi ışığının saklı kılındığını belirten Pavlos; *"üstün gücün bizden değil, Tanrı'dan kaynaklandığı bilinsin diye biz bu hazineye toprak kaplar içinde sahibiz"* (2. Korintliler 4: 7) ifadesiyle, gnostik bir sembolleştirmeyle, bu bilgi hazinesini topraktan bir tas olarak gördüğü kendi bedeninde sakladığını anlatmak istemiştir. Etten ve kemikten bedenini Pavlos tarafından toprak kap olarak simgeleştirmesi, kendi ruhlarının suret yansılarını su üzerinde gören Demiurge'nin, suya yansıyan bu surete göre Adem'i balçık çamurdan şekillendirip yaratmasını çağrıştırması nedeniyle, gnostik bir içeriği yansıtmaktadır. Bilginin toprak kapta (İsa'ya sunulmuş bedende) edinilmesi ve saklanması, Pavlos'a göre, bu toprak kapa İsa'nın ruhunun girmesi ve demiurgik (şeytanların/cinlerin) ruhların bu toprak kaptan çıkması sonucunda gerçekleşmektedir. Nitekim bir Demiurge yaratığı beden ve taşıdığı nefesi (nefsi) iken, İsa'nın ruhunu içine almanın ya da bedensellikten çıkıp ruhsallığa geçmenin yegane ön koşulu olarak gördüğü beden/nefsin öldürülmesi halini, Pavlos, *"her yönden sıkıştırılmışız ama ezilmiş değiliz, şaşırılmışız ama çaresiz değiliz, kovalanıyoruz ama terk edilmiş değiliz, yere yıkılmışız ama yok olmuş değiliz"* (2. Korintliler 4: 8) ifadesiyle açıklamıştır. İnsanların tüm bedenlerinin ve demiurgik ruhlarının (nefislerinin) kendilerini gerçek Tanrı'ya benzeten yaratıcı-yargılayıcı yarı ilahlar (Demiurge/Yahve) tarafından yaratıldığı, gerçek Tanrı (baba) tarafından yaratılmadıkları için asla ruhsal hale gelemedikleri görüşünde olan bazı gnostiklerin aksine, Pavlos; özellikle de, *"İsa'nın yaşamı bedenimizde açıkça görülsün diye İsa'nın ölümünü her zaman bedenimizde taşıyoruz"* (2. Korintliler 4: 10) ifadeyle, bedeni ve nefsi öldürmek

karşılığında İsa'nın ruhunun alındığını ya da bedensellikten ruhsallığa geçişin sağlandığını öne sürmüştür. Böylece Pavlos, İsa'nın çarmıhta acı içinde öldürülen bedeninin, seçilmişlerin (ruhsalların-kutsalların) içlerine aldıkları İsa'nın ruhu karşılığında öldürdükleri (veya ölü saydıkları) tüm bedenlere kefarete olduğu ve bu ölü bedenlerin dengi ya da karşılığı olduğu içeriğinde yorumlara yol açmıştır. İsa'nın çarmıhtaki acılarını sürekli olarak hissederek kendi bedenini/nefisini ölüme mahkûm etmiş olan Pavlos; *"İsa'nın yaşamı bizim ölümlü bedenimizde açıkça görülsün diye, biz yaşayanlar İsa uğruna sürekli olarak ölüme teslim ediliyoruz"* (2. Korintliler 4: 11) ifadesiyle; İsa'nın ruhunu içine alarak sonsuz yaşamı sunan ve ölümsüzlüğe yönelen ruhsal-kutsal seçilmişlerin, kâinatın demiurgik güçlerinin eziyetlerine katlanarak daima ölüm acısını bedeninde diri tuttuğunu anlatmak istemiştir. Böylece, İsa'nın ruhunu içine alan (demiurgik yaratık olan ve bütün günahların kaynak ile aracı olan) bedenlerini/nefislerini yaşadıkları her an öldürerek ruhsal/kutsal bir hale gelen kimselerin, İsa'daki sonsuz ruhani yaşama katılacaklarını, İsa gibi ölümden dirileceklerini ve ölüm üzerinde kesin bir zafer kazanacaklarını vurgulayan Pavlos; *"rab İsa'yı ölümden dirilten Tanrı'nın, bizi de İsa'yla dirilteceğini ve sizinle birlikte kendi önüne çıkaracağını biliyoruz"* (2. Korintliler 4: 14) ifadesiyle, iman ruhuna sahip olanların, bedenlerini/nefislerini öldürerek günahattan arınacakları, İsa gibi ve İsa'yla birlikte dirilecekleri kehanetinde bulunmuştur.

Gnostiklerin aksine, *"bütün bunlar sizin yararınızdır, böylelikle Tanrı'nın lütfü çoğalıp daha birçoklarına ulaştıkça, Tanrı'nın yüceliği için şükran artsın"* (2. Korintliler 4: 15) ifadesiyle Pavlos; bedenselken çağrılan ve kendi kişisel istek ile gayretleriyle ruhsallığa-kutsallığa geçen, içlerine aldıkları İsa'nın ruhuyla İsa'nın bedenini oluşturanların sayısının sürekli arttığına dikkatleri çekmiştir. Bedenlerini/nefislerini İsa'nın ruhu karşılığında öldüren bütün bedensel çağrılmışların seçilmiş konumuna gelerek İsa'nın ruhani yaşamına katıldıklarını belirten Pavlos, *"dış varlığımız harap oluyorsa da, iç varlığımız gündün güne yenileniyor"* (2. Korintliler 4: 16) ifadesiyle; dıştan görünüm olarak bedeni/nefisi öldürmek uğruna eziyetlere katlanılması, içten ise İsa'nın varlığına ruhani katılımı ile yenilenmesi bazı gnostik yorumlara yol açmıştır. Bu gnostik öğretinin sınırlarında, Demiurge yaratığı beden/nefis halinde kalarak İsa'nın çağrısına katılmamış olan bedenseller ya da 'eski' insanlar; düştükleri günah ağı yoluyla ölüme ve çürümeye uğrayarak can vermekte, asla ruhsal/kutsal konuma ulaşamamaktadırlar. Oysa Pavlos'a göre, İsa'nın ruhunu alarak beden ile nefislerini öldüren ve dolayısıyla kötülük ruhlarını (cin/şeytan) içlerinden kovanlar, ruhsal tapınma ve deneyim sayesinde, sürekli olarak kendilerini yenilecekler ve 'yeni adam' haline geleceklerdir. *"İçinde yaşadığımız bu dünyasal çadır yıkılırsa göklerde Tanrı'nın bize sağladığı bir konut"*

elle yapılmamış ve sonsuza dek kalacak evimiz vardır, şimdiyse göksel evimizi giyinmeyi özleyerek inliyoruz, onu giyinirsek çıplak kalmayız” (2. Korintliler 5: 1) ifadesiyle Pavlos; bedenlerini/nefislerini öldürerek ‘yeni adam’ haline gelen ruh-salların/kutsalların içlerine aldıkları İsa’nın ruhuyla çürüyecek giysilerini çıkartıp çürümezliği giymelerini istemiştir. Artık demiurgik güçlerin egemenliğinde olan bu dünyasal çadırı, bedenin/nefsin öldürülmesini gerekli kıldığı kadar zahmetli ve acılı olduğunu, Pavlos, *“dünyasal çadırda yaşayan bizler ağır bir yük altında inliyoruz, asıl istediğimiz soyunmak değil giyinmektir, öyle ki ölümlü olan yaşam tarafından yutulsun”* (2. Korintliler 5: 4) ifadesiyle anlatmaktadır. Pavlos’un, dünyevi giysilerin çıkartılması ve ruhsal elbiselerin giyilmesi, dünya çadırından çıkılması göksel çadıra girilmesi vs., içeriğindeki sembolik sözleri, gnostik İncillerde çok etkili bir şekilde yankı bulmuştur. Hakikat İncili, İsa’nın çarmıhtaki tutkusunu günahkârları kurtarma gayesi yerine bilgiye erişme ve yayma olarak yansıtmıştır. *“Çivilendiği çarmıh üzerinde kendi kitabını alan İsa, babasının fer-manını çarmıhına çaktı. Hey Amanın, bu ne büyük bir öğretiler, çarmıhta alınan ne muhteşem bir bilgidir. Çarmıhla sonsuz yaşamı giyindiği halde İsa’nın, ölüm üzerindeyken dahi, kendi benliğini aşağılamış, böylece çürüyecek elbiselerini üzerinden çıkartıp atmış, hiç kimsenin üzerine alamayacağı çürümezliği giymiştir. Herkes bilgiye ulaşsın diye, bilgi ve mükemmelliğin babasının yüreğinde olduğunu ilan etmiştir. Böylece herkesin kendisinde birleşmesini ve arınmasını isteyerek, bitmez tükenmez şekilde yanan bir meşale olarak gördüğü kendisi sayesinde, İsa; karanlığın yerine ışığın gelmesini, ölümün yerine de sonsuz yaşamın hâkim olmasını istemiştir.”* (32-38) Böylece, İsa’ya iman edip Tanrı’nın ruhunu içinde yaşatanlar cehalet içinde olmasın ya da kör kalmasın diye ölüme koşan İsa’nın, dünyanın sonunu bildirdiğini açıklayan gnostik Hakikat İncili; platonik bir algılamayla, kâinatın sürekli değişmeye ve sonunda da yok olmaya mahkûm edildiğine hükmetmiş, İsa’yı bedeni çarmıhta öldürülen ve kendisi de sonsuz yaşama geçen yüce bir Aion olarak tanıtmış, İsa’nın görüneni görünmeyene çevirdiği gibi bedensel ölümü de ruhani sonsuz yaşama dönüştürdüğü vurgusunda bulunmuştur. Bedenlerinde gerçek Tanrı’nın ruhunu taşıyanlar dışındakilere kurtuluşa ve sonsuz yaşama ulaşma şansını tanımayan neredeyse tüm gnostiklerden farklı olarak, Pavlos, *“ölümlü olan yaşam tarafından yutulsun, işte bizi tam bu amaç için hazırlamış ve bize güvence olarak ruhu vermiş olan Tanrıdır, bu nedenle her zaman cesaretimiz vardır, şunu biliyoruz ki bu bedende yaşadıkça rabden uzaktayız”* (2. Korintliler 5: 5) ifadesiyle; (gnostik içeriğiyle bedenleri ve nefisleri Demiurge tarafından yaratılmış) bütün insanların kurtuluşa ermesi ve tüm günahlara kefaretilmesi için kendi bedenini babasına sunan İsa gibi, bedeninin ve nefsinin aşağılanması ve öldürülmesi gerektiği üzerinde durmuştur.

Bedeni ve nefsi öldürmeyi, İsa'nın ruhunu içine almanın ve ruhsal olarak İsa'ya tapmanın temel koşulu haline getirmiş olan Pavlos, “gözle görülene değil imana dayanarak yaşarız, cesaretimiz vardır diyorum ve bedenden uzakta rabbin yanında olmayı yeğleriz, bu nedenle ister bedende yaşayalım ister bedenden uzak olalım emelimiz Rab'bi hoşnut etmektir” (2. Korintliler 5: 7) ifadesiyle, ne kadar bedenden kopmuş halde yaşanılırsa o kadar rabbe (İsa'ya) yakın olunacağı kehanetinde bulunmuştur. Platonik bir algılamayla ve Pavloscu bir imanla, bedenden kopmayı Tanrı'ya yaklaşmak olarak gören bütün gnostikler; bedensel yoksunluğu bir kazanç olarak övmüş, bedeni/nefsi öldürmeyi de tıpkı bedeniyle çarmıha çıkan İsa'nın cesareti olarak yansıtarak bu hallerini Philip İncilinde açıklamışlardır. “Bazıları çıplak yükselecekler diye korkuyorlar. Bu yüzden bir et yığını olarak yükselmek istiyorlar ama aslında eti giyinmiş olanların çıplak olduğunu bilmiyorlar. Et ve kan Tanrı'nın krallığını miras almayacak (1. Korintliler 15: 50). Miras almayacak olan bu şey nedir? O, İsa ve onun kanına aittir. Bu yüzden, benim etimi yiyip kanımı içmeyen kişide hayat yoktur, demiştir (Yuhanna 6: 53). Bu ne demektir? Onun eti kelim, kanı da kutsal ruhtur. Bunları kavrayan kişinin yiyeceği, içeceği ve giyeceği vardır. Onun yükselmeyeceğini söyleyen kişilerde hata buluyorum. Ruhun, etin ve bu ışığın içinde olduğunu söylüyorsun. O her şeyi içerdiği için etin içinde yükselmek gereklidir.” (Mercan 2007; 24) Bedenini ve nefsinin öldürerek İsa'nın ruhunu içine almanın ve içinde günaha azmettiren ne kadar kötü ruh varsa yok etmenin bilgisini, “bizi zorlayan Mesih'in sevgisidir, yargımız şu ki bir kişi herkesin uğruna öldü öyleyse hepsi öldü, evet Mesih herkesin uğruna öldü, öyle ki yaşayanlar artık kendileri için değil kendileri uğruna ölmüş ve dirilmiş olan Mesih için yaşasınlar” (2. Korintliler 5: 14) ifadesiyle açıklayan Pavlos; “çarmıhını yüklenip arımdan gelmeyen, bana layık değildir, canını kurtaran onu yitirecek, benim uğruma canını yitiren ise onu kurtaracaktır” (Matta 10: 38) sözüne uygun olarak, bedeni/nefsi her an öldürmeyi Hıristiyanlığın temeli haline getirmiştir.

Bütün bedensel çağrılmışları çarmıhını yüklenip ölüme koşan kimseler olarak gören Pavlos, “biz artık kimseyi insan ölçülerine göre tanımıyoruz, Mesih'i buna göre tanıdıksa da artık şimdi öyle tanımıyoruz” (2. Korintliler 5: 16) demekle, İsa gibi bedenini/nefsini acı içinde öldürmedikçe ve benliğini kırmadıkça hiç kimsenin ruhsal konuma geçemeyeceğini vurgulamak istemiştir. Bedeni ve nefsi öldürerek günahkârlığın demiurgik güçlerine tutsaklığından kendisini kurtaran her kimsenin, bedene göre yaşamaktan ve yasaya bağlanmaktan çıkarak ruha göre yaşar hale geldiğini, Pavlos, “bir kimse Mesih'te ise, yeni yaratıktır; eski şeyler geçmiş, her şey yeni olmuştur, bunların hepsi Tanrı'dandır” (2. Korintliler 5: 17) ifadesiyle açıklamıştır. Bedene göre tutsak yaşayan eski adamın gittiğini, ruhta

özgür fakat İsa'ya bağımlı olan yeni adamın geldiğini açıklayan Pavlos, İsa'nın ruhunu içine alanların artık demiurgik tutsaklıktan da ve hiç kimseye zerre kadar haksızlığın yapılmayacağı acımasız yargılanmadan da kurtulduklarını belirtmek için, “*bedende yaşarken gerek iyi gerek kötü yaptıklarımızın karşılığını almak için her birimizin Mesih'in yargı kürsüsü önünde görünmesi gerekir*” (2. Korintliler 5: 10) demiştir. İsa'ya iman edip taparak bedensellikten çıkmayı Demiurge/Yahve yargılamasından kurtulmanın ön şartı haline getiren Pavlos, “*iman yolunda olup olmadığınızı anlamak için kendi kendinizi sınavın kendinizi yoklayın, İsa Mesih'in içinizde olduğunu bilmiyor musunuz, aksi halde sınavdan başarısız çıkardınız*” (2. Korintliler 13: 5) ifadesiyle, içinde İsa'nın olmayanları Demiurge'ye tutsak kalmakla suçlamıştır. İsa'nın ruhunu içine alarak artık yeni bir yaratık haline gelmiş olsa dahi, Pavlos (2. Korintliler 5: 10) ifadesiyle, bütün bedensel-çağrılmışların Demiurge/Yahve tarafından yargılanacaklarına dikkatleri çekmiştir. Tüm bedensel çağrılmışların (ya da kilise cemaatinin) İsa'nın huzuruna çıkarak işledikleri her günahın hesabını vereceklerinde ısrar eden Pavlos, “*rabden korkmanın ne demek olduğunu bildiğimiz için insanları ikna etmeye çalışıyoruz, ne olduğumuzu Tanrı biliyor, umarım siz de ne olduğumuzu vicdanınızda biliyorsunuz*” (2. Korintliler 5: 11) ifadesiyle, İsa'nın yargılamasının demiurgik tarzda gerçekleşeceğini ima etmiştir. Nitekim İsa'yı demiurgik bir isimle 'rab' olarak belirtildiği bu ifadesinde, Pavlos, bütün bedensel çağrılmışlara adalet temeline göre yargılamayı ve hiç kimseye acıma ya da bağışlama olmaksızın herkese hakkının verileceği imasında bulunmuştur. Ancak İsa'nın ruhunu içine alarak ruhsal-kutsal seçilmiş konumuna gelenlerin, demiurgik bir yaratık olarak bedensel olmaktan çıkıp kurtulacaklarını ve artık yeni bir insan olacaklarını belirten Pavlos; “*Tanrı, Mesih'in aracılığıyla bizi kendisiyle barıştırdı ve bize barıştırma görevini verdi; şöyle ki Tanrı, insanların suçlarını saymayarak dünyayı Mesih'te kendisiyle barıştırdı ve barıştırma sözünü bize emanet etti*” (2. Korintliler 5: 19) ifadesiyle, Tanrıyla barışan tüm seçilmişlere yargılamanın olmayacağı kehanetinde bulunmuştur.

Demiurge/Yahve tarafından yapılacak adil fakat acımasız bir yargılamadan kurtulmak için İsa'ya iman etmeyi şart koşan, İsa'nın yine adalet temelindeki demiurgik yargılamasından da kurtulmak için İsa'nın ruhunu içine alarak Tanrıyla barışmayı öngören Pavlos, “*Tanrı'nın kendisi aracılığımızla çağrıda bulunuyor-muş gibi Mesih'in adına elçilik ediyoruz, Mesih'in adına yalvarıyoruz: Tanrı'yla barışın; Tanrı, Mesih sayesinde kendisinin doğruluğu olalım diye, günahı bilmeyen Mesih'i bizim için günah yaptı*” (2. Korintliler 5: 19) ifadesiyle, İsa'nın ruhuyla yeni bir insan olmayı da Tanrıyla barışmanın temeli haline getirmiştir. İsa'nın bütün günahkârlar için öldüğünü ve İsa'nın bedeninin ölmesiyle birlikte ruhsallar için günahın da öldüğünü belirten Pavlos, “*Mesih, Babamız Tanrı'nun*

isteğine uyarak, bizi şimdiki kötü çağdan kurtarmak için günahlarımıza karşılık kendini feda etti" (Galatyalılara 1: 4) ifadesiyle; gnostik bir imada bulunarak, başka Tanrıların (daha doğrusu Tanrı benzerlerinin) yarattığı olmalarına rağmen, bütün bedenselleri bu dünyada demiurgik güçlerden korumak ve içlerinde ruhsallık konumuna geçenlere de öldükten sonra sonsuz yaşamı vermek istediğini belirtmiştir. Açıkça belirtmese dahi, bedenseller, bedensel-çağrılmışlar, ruhsal-seçilmişler ve kutsal-seçilmişler tarzında insanların sınıflandırılmasına yol açmış olmasıyla Pavlos; insanların iman temeline göre sınıflandırılmasına dayanan gnostikizmi, mektuplarına aksettirmiştir. Pavlos'da insan ayrımcılığı o denli belirgindir ki, bedensellere ve bedensel çağrılmışlara yönelik bir laf söylerken daima vaaz etmek ifadesini kullanmış, fakat ruhsal-kutsal seçilmişlere bilgiyi aktarırken de daima bir sırrı açıklıyorum diyerek lafına giriş yapmıştır. Bütün yazdıklarının veya konuştuklarının, (gnostik nitelemeyle tüm demiurgik Tanrıların yerine geçirdiği) İsa'dan aldığını belirtmek için, bu bilgiyi rab'den aldım diyen Pavlos, "eğer kendimizde değilsek bu Tanrı içindir, eğer aklımız başımızdaysa bu sizin içindir" (2. Korintliler 5: 13) ifadesiyle; Tanrıyla bire bir karşılaşma olarak tanımlanan platonik vecit halinin kendisinde gerçekleştiğini öne sürerek, sözlerinin insan düşüncesinden kaynaklanmadığını yanıltmacası yoluna sapmıştır. Demiurge, Yahve vs., gibi kâinat rablerinin yerine geçen tek rab İsa'dan bilgi aldığına inandırmak gayretinde olan Pavlos, "insanlarca ya da insan aracılığıyla değil, İsa Mesih ve O'nu ölümden diriltmiş olan Baba Tanrı aracılığıyla elçi atanan ben Pavlus'tan Galatya'daki kiliselere selam olsun" (Galatyalılara 1: 1) ifadesindeki 'Galatya'daki kiliselere' sözüyle, yine bedensel çağrılmışları yani kilise cemaatini ima ederek alegorik sanatını kullanmıştır. Akli başında ve insan düşüncesinin bilgeliğiyle bedensellere seslendiğini belirten Pavlos, henüz daha bilgiye (gnosis = rab İsa) ulaşmamak ve İncili sadece bedensel İsraililere vaaz etmekle itham ettiği Peter'den kendisini ayırmak dolayısıyla üstün tutarak özellikle uluslara yöneldiğini açıklamak istemiştir.

İsa'nın ruhuyla değil de bedensel ruhla İsraililere seslenen Peter'den (Elçilerin İşleri 15: 6-12) farklı olarak, kendisinin İsa'nın ruhuyla uluslara (Yahudi olmayanlara) seslendiğini belirten Pavlos; İsa'nın ruhundan yoksun kalmış İsrailileri ölü görmekle, yasaya bağımlı kalmadıkları için İsa'nın ruhunu almaya hazır halde olan ulusları diri bilmekle, gnostiklerin Philip İnciline dahi ilham vermiştir. "Ölüünün varisi olan kişilerin kendileri de ölüdürler ve ölüyü de miras alırlar. Yaşayanın varisi olanlar yaşamaktadırlar ve onlar hem ölüünün hem canlının mirasçısıdırlar. Ölü, hiç kimsenin mirasçısı değildir. Çünkü ölü olan biri nasıl miras alabilir? Eğer ölü olan yaşayanın mirasını alırsa ölmeyecektir, hatta daha fazla yaşayacaktır. Yahudi olmayan birisi ölmez, çünkü hiç bir zaman ölmek için yaşa-

maz. Gerçeğe inanan kişi yaşamı bulmuştur, çünkü yaşamaktadır. İsa geldiğinden beri dünya var olmuştur.” (Mercan 2007; 22) İsa'nın dinini Eski Ahit'in bir yorumu ve devamı olarak gördüğü için, esas olarak İsraililere seslenen ve uluslardan gelenleri bu tek Tanrı (Yahve) görüşüne çağırın Peter'in, farklı bir İncili (Müjdeyi = İyi haberi) vaaz ettiğini ima eden Pavlos; “*sizi Mesih'in lütfuyla çağırını bırakıp değişik bir müjdeye böylesine çabuk dönmenize şaşıyorum, aslında başka bir müjde yoktur, ancak aklınızı karıştıran ve Mesih'in müjdesini çarpıtmak isteyen kimseler vardır*” (Galatyalılar 1: 6) ifadesiyle, Peter ile yollarını tam anlamıyla ayırmıştır. Zira bedenini sunarak çarmıhta ölen, ölünceye kadar da çektiği acılarıyla bütün insanların günahlarını üstlenen ve bu günahlara kefaretsiz diye ölüm acısını misliyle hisseden İsa'nın öldürülmesi üzerine kurulan Hıristiyanlığa; çarmıhtaki İsa gibi bütün bedensel-çağrılmışların bedenlerini öldürmesi temasını işleyen Pavlos'a rağmen, Peter çarmıhtaki İsa'nın gerçekten acı çekmediğini söyleyebilmiştir. Nitekim M.S. 70 ile 150 yılları arasında yazıldığı tahmin edilen Peter İncilindeki, “*iki suçluyu getirdiler ve efendiyi ikisinin arasında çarmıha gerdiler, fakat o hiç acı çekmiyormuş gibi sessizliğini korudu*” (Mercan 2007; 42) ifadeye göre, Tanrı İsa'yı korumuş ve İsa'ya hiç acı çektirmemişti. Şayet Peter İncili yasaklanmasaydı veya Yeni Ahit içine alınsaydı, İsa'nın çarmıhta acı çekmediği veya ölmediği ya da İsa'nın değil de bir başkasının (benzerinin) çarmıhta çivilendiği ve acı içinde öldüğü vs., içeriğindeki gnostik görüşler Roma-Yunan dünyasında rağbet bulsaydı; İsa nasıl putperestlikteki Tanrı-insanların (Dionysus, Mithras, Attis vs.,) yerini alarak, hepsi acı içinde bedeni deşilip parçalanarak öldürülen ve ekmek-şarap ayiniyle anılarak tapılan bu mitolojik Tanrıların varlığına da kültlerine de bir son verebilirdi diye düşünmek gerekir.

Hıristiyanlığın Roma imparatorluğunda tek resmi din olmanın gereğini yerine getirebilmesi, tarihindeki bütün mitolojik Tanrı-insanlara olan inanç ile tapınmalara bir son vererek hepsinin yerine Meryem ile İsa'sını geçirebilmesine bağlı olduğu için; İsa'nın insan olduğu, İsa'nın çarmıhta ölmediği, İsa'nın çarmıhta acı çekmediği vs., tarzındaki farklı gnostik gruplar tarafından farklı üslup ve temelde savunulan tüm görüşlerin kilise erki tarafından etkisiz kılınması gerekiyordu. Hıristiyanlığın resmi din erkine ulaşmasından asırlar öncesinde Pavlos, mektuplarını bedenden yaratılmışlara ayrı ruhtan doğmuşlara ayrı hitap ederek iki düzeyde¹¹

11 “Pavlus'un İsa'sı, gnostiklerin mistik olarak ölen ve ölümden dirilen tanrı-insandır. Gnostikler gibi Pavlus da dinin dışsal görüntüleri (törenler, kutsal günler, kurallar) konusunda son derece küçümseyicidir. Pavlus, etten kemikten tarihsel bir İsa'yı tanımış olduğunu hiçbir zaman iddia etmediği için, onun, gerçekten, başka neyi kast etmiş olabileceğini anlamak güçtür. Gnostikler, İsa hikâyesinin aynı anda iki düzeyde ele alındığını öğretmişlerdi. Dışsal gizemlere inisiye olmuş Pshchic Hıristiyanlar için bir başlangıç hikâyesi olarak, içsel gizemlere inisiye olmuş Pneumatic Hıristiyanlar için mistik bir alegori olarak. Pavlus, aynı anda iki şekilde öğretmiştir.” (Freke ve Gandy, 2005; 223)

yazmasına rağmen, 'başka bir müjde yoktur' (Galatyalılara 1: 7) görüşünde ısrar etmiştir. Roma-Yunan dünyasındaki mitolojik Tanrı insanların acı içinde ölüp sonra dirilerek kurtuluşu getiren putperest dinlerden kopulması eğilimine karşı duran Pavlos, İsa'nın bu pagan ilahların ve Hıristiyanlığın da bu pagan dinlerinin yerine geçmesi önünde duran (gnostik) engeli yok etmek istemiştir. Özellikle Platon olmak üzere Yunan felsefesinden tesir gören gnostik akımlar içinde İsa'nın çarmıhta ölmediği veya hiç acı çekmediği içeriğindeki görüşlerin yanında, İsraililerin tek Tanrı görüşünden fazlasıyla tesir görerek İsa'yı Tanrı'nın oğlu dolayısıyla Tanrı olarak görme inancına pek alışmamış olan Peter'in eğilimi de; Pavloscu Hıristiyanlık ve kilise içinde asla rağbet bulmayacak, sapkınlık olarak görerek lanetleneyecektir. Daha o zamanlar, "biz ya da gökten bir melek bile, size bildirdiğimiz müjdeye ters düşen bir müjde bildirirse, lanet olsun ona" (Galatyalılara 1: 8) ifadesiyle, Pavlos, bir başka haberle (müjdeyle = İncille) insanlara yani bedensellere vaaz edenler konusunda çok ciddi şekilde uyarılmıştır. Özellikle de, bedensellere farklı vaaz veren Peter'in fikirlerini hedef aldığı tahmin edilen Pavlos'un, 'gökten bir melek' deyimiyile, Demiurge'nin bizzat kendisini ima ettiği görüşü, gnostikler tarafından öne sürülmüştür. Pavlos'un bu lanetiyle farklı haber (İncil) vaazı sorunuyla ilk kez karşı karşıya kalmış olan Hıristiyan ilahiyatçılar arasında, Pavlos'un bildirdiği İncil'den başka bir İncil'le vaaz etmek İsa'ya ve babasına değil de başka bir Tanrı'ya iman edip tapmak anlamına geldiği için deliliktir ve sapkınlıktır şeklinde bir görüş birliği oluşmuştur.¹² Tanrı'nın ruhunu bedeninde taşıyan bir kaç ruhsalın arasında İsa'nın da insan olduğunu öne süren en uçtaki gnostik görüşlerden çarmıhta öldürülenin İsa olmadığını veya daha ölmeden göğe alındığını savunan diğer uçtaki gnostik görüşlere varana kadar, Pavloscu Hıristiyanlığa aykırı bütün inanç eğilimlerine; Pavlos, "kardeşlerim yaydığım müjdenin insan uydurması olmadığını bilmenizi istiyorum, ben bu müjdeyi insandan almadım kimseden de öğrenmedim, bunu bana İsa Mesih açıkladı" (Galatyalılara 1: 11) ifadesiyle, İsa'nın Tanrılığı vurgusuyla kesinlikle karşı çıkmıştır. Bildirdiği haberin (İncil'in) insandan kaynaklanmadığını ve öğrenmediğini ısrarla tekrarlamakla Pavlos, daha önceden söylediği 'aldığım bilgiyi size ilettim' (1. Korintliler 15: 3) ifadesine de açıklık getirerek, bu bilgi doğrudan Tanrıdan (İsa'dan) ruhsal gizlilik içinde edindiğini vurgulamak istemiştir. Bir taraftan gnostik görüş içeriğine (İsa'nın insan olması, hiç acı çekmemesi, öldürülmemesi vs.) şiddetle karşı çıkarken, diğer taraftan da gnostik bilgiye erişme yöntemini (içten ruhani olarak Tanrıyla bağ kurup doğrudan gerçeğe = Tanrı'ya = bilgiye yönelmek) İsa'ya uyarlamış olan Pavlos; haberin insandan kaynaklanmaması ve öğrenilmemesi (Galatyalılara 1: 11) ısrarıyla, yazdıklarının insan düşüncesini değil de doğrudan Tanrı sözünü yansıttığı yanılmacası içinde olmuştur.

12 Bakınız Freke ve Gandy, 2005; 224

Sonuç

Gnostiklere göre İsa, ruhsal-ışıklı Tanrı diyarından (pleromadan) kozmik âleme (kâinata) geçiş yapmış aionlardan bir aion olduğundan babanın oğullarından bir oğuldur, diğer oğullara karşı bir üstünlüğü yoktur, sadece aydınlatıcı ve uyarıcı olduğu için de kurtarıcılık işlevi hiç yoktur. Tanrı özsel nitelik olarak iyi olduğu ve kâinatın dışındaki bu ruhsal-ışık âleminde ikamet ettiği için, kötülüklerle dolu olan dünyayı ve kötü heveslerle günahkâr filler içindeki insanı yaratmış değildir. Tanrısal sahadaki varlıkları (ya da ilkleri veya asılları) kopya ederek, yeri ve göğüyle tüm kâinatı ya da maddiyat âlemini ve (insan, hayvan, bitki) tüm canlıları yaratan Demiurge (alt Tanrı), Adem'i ve neslini de yaratmıştır. Alt Tanrı Demiurge, bedeni ve demiurgik ruhuyla (yani nefsiyle) insanı da yarattığı için; insan da tıpkı yaratıcısı gibi ruhsal değildir, iyi değildir, egoist ve çıkarıcıdır, kötüdür ve fesat doludur, çıkacak büyük bir yangınla kopacak kıyametin ilk iki gününde yaratıcısı Demiurge'yle birlikte bedeni ve demiurgik ruhu da yanarak yok olur. Tanrıdan aktardığım tek bilgim vardır bu da İsa'nın çarmıh bilgisidir diyen Pavlos; nasıl ki Hristiyanlığı, İsa'nın kendisini bir kurban olarak babasına sunmasıyla işlenmiş ve işlenecek olan bütün günahlara kefarete olsun diye, çarmıhta acılar içinde bedeninin öldürülmesi teması üzerine kurmuşsa; açıkça bahsetmiş olmasa dahi, beden ve ruhen alt Tanrı yarattığı olarak gördüğü insanların (ya da demiurgik ruhlu bedensellerin) kurtuluşunu, tıpkı tüm günahları üstlenen ve cezası olan acılarına da katlanan İsa'nın günahkârları Tanrı ile barıştırmak için yaptığı gibi, bedenlerini ve nefislerini öldürmelerinde görmüştür. İsa gibi bedenini ve nefsinin öldüren bir kimsenin, karşılığında İsa'nın ruhunu alarak İsa'yı kendi içinde yaşattığını ve İsa'nın tapınağı haline geldiğini belirten Pavlos; sürekli olarak, İsa'ya ruhta tapmadıkça yani demiurgik yarattığı beden ile nefsinin öldürüp İsa'nın ruhunu almadıkça veya İsa'nın tapınaklarından biri haline gelmedikçe, hiç bir insanın ruhsallardan olamayacağı ve dolayısıyla da sonsuz yaşama geçemeyeceği uyarısında bulunmuştur. Suyla vaftiz olmak, perhiz yoluyla nefsi terbiye etmek, aşâ-i rabbani ayininde şarabı yudumlayıp ekmeği bölerek yemek, kutsal metinleri sürekli okuyup Tanrı sözünü tekrar ederek davranışları Tanrı'nın iradesine göre uyumlu kılmak; Pavlos'a göre, bedensel tapmadır, hiç bir değeri yoktur, çünkü beden ile nefis hâlâ diridir, bedenle yapılan bütün tapınmalar ölüp çürüyecek bedenle birlikte yok olup gider. Kilise ibadetlerinin kurtuluşu ve sonsuz yaşama geçişi sağlamayacağını¹³ belirten Pavlos'u gnostiklerden farklı kılan, yalnızca İsa'yı

13 “Kilise dışında kurtuluşu ve ibadeti tanımayan Katolik inanca karşı çıkan Avrupa reformu da benzeri bir inanç üzerine kurulmuştur. Katı kadercilikle yorumlanan bu kalvinist öğretilerindeki Tanrı inancının bir sonucu olarak, inziva odalarında nasıl yakarırsa yakarsın, kilise ayinlerine ne kadar düzenli olarak katılırsa katılsın, kesinlikle, kendisini kurtaramayacağına inanılmıştır. Kurtuluşu kilise içinden kilisenin duvarları dışına fakat insanlar arasına

Tanrı'nın tek oğlu ve tek kurtarıcı konumuna çıkartması değil, bununla birlikte, bedeni ve ruhuyla alt Tanrı yaratığı olan insanlardan çağrılmışlara (kilise cemaatine) kurtuluş yolunu göstermesi, yani çağrılmıştan seçilmişliğe geçiş hakkında bilgi vermesidir. Bedenle yapılan tapınma ruhsal tapınma olmadığı için, İsa'nın ruhu bedene alınmış da değildir. Sadece beden ile nefsi öldürmenin karşılığında İsa'nın ruhuna sahip olarak yapılan ruhta tapınma; kişiyi seçilmiş ruhsallardan kılarak, sonsuz yaşama kavuşmasını sağlar, çıkacak büyük bir yangınla kopacak kıyamette yok olmaktan kurtarır. Açıkça söylemese bile, tıpkı gnostikler gibi kıyametin ilk gününde bedensel/cisimsel bütün maddiyat âleminin yanarak yok olacağını, ikinci gününde de bedenlerdeki demiurgik ruhların (ya da nefislerin) yargılandıktan sonra çıkan bu muazzam yangında yanarak yok olacağını ima etmiş olan Pavlos; ruhsal-Tanrısal ışık diyarına geçiş günü olan üçüncü günde, yalnızca İsa'nın ruhunu alanların dirileceğine işaret etmiş olmakla, çağrılmış olmakla kalan ve bedenlerini ve nefislerini öldüremedikleri için İsa'nın ruhundan yoksun kalan ve İsa'nın tapınağı haline gelemeyen kilise cemaatinin kıyametin ilk iki gününde yargılanıp sonsuz ölümlülük halinde yok olacağını kinayeli bir üslupta üzerinde durmuştur. Kıyametin üçüncü günü dirilenleri arasında, yasaya uyanlar ve yasaya göre amel edenler olmadığı gibi; ruhsal Tanrısal ışık diyarına alınarak

taşıyan, Yahve yasasında kardeşler arasında sınırlı kılınmış sevgi ve dürüstlük yasasını tüm insanlara yayan her kalvinistin; işini en yüce bir ibadet ve iş yerini de yegane ibadethane olarak benimsemesiyle yükselen Tanrı'nın yeryüzündeki şanının artırılmasında kişinin aracılık etme fonksiyonu, pek doğal olarak manastır hayatının tam olarak terk edilmesine sebep olmuştur. Ancak, Tanrıyla kendisini daima yapayalnız kaldığını hissederek kilisenin bütün ibare ve taltiflerini ret eden ve doğrudan Tanrı'ya yönelmeyi şiar edinen her kalvinist tarafından, aynı ilahi öğretilerin bir gereği olarak ve aynı ahlak düsturlarının da teşvikiyile, her gün yürütülen mesleki faaliyetler ve kazanç arzusu, Tanrı'ya yönelmede yegane kutsal bir yol olarak kabul edilmiştir. Böylece, tutumluluk içinde, aynı nefse eza tavrıyla yürütülen iktisadi faaliyet tipi, manastır sisteminin metot anlayışını bu farklı sahada, en az onun kadar katı kurallar içinde olmak üzere benimsenmesini zorunlu kılmıştır. Daima kendisini sofu bir Hıristiyan olarak kabul eden kalvinistler, zihninde ve kalbinde Tanrıyı hissetmeyi, doğrudan onu tefekküre dalarak ve her şeyden vazgeçerek dua etmek şeklinde yorumlamamıştır. Yine aynı şekilde, dünyevi şehvet ile zevklere dalmaksızın, disiplinsiz ve devamsız olan ve metodik tarzda arttırılmayan niyazlara da tam anlamıyla muhalif olmuşlardır. Ancak, devamlı ve disiplinli bir şekilde bütün hayatı boyunca süren niyazlara Tanrı'nın itibar ettiğini ısrarla savunarak, kalvinistler, Katoliklerin uyguladıkları yöntemin benzerini benimsemişlerdir. Böylece akıyla belirlediği isteklerini hedefler tarzında seçen ve kendi kendisini bu maksatlara yönlendirerek, kalvinist, sadece dua etmekle ve her şeye tevekkül etmekle, kendi kendisini atıl kılmaz. Tanrı'nın kendisine yetki verdiğine inanarak, faaliyette bulunduğu nispette dualarındaki niyazlarına nail olacağını birbirlerine telkin eden kalvinistler; dua ederken azizlerin ruhundan şefaahat dilemediği gibi, onlara iltimas da etmez. Sadece kendisi için dua ederek, yalnızca kendi benliğinin ifade bulan dünyevi faaliyetlerdeki bu kalvinist münzevi yorum sonucunda; bireyin hayat tarzı, aynı çilekeş eza tavrıyla ve bir cimriyi kıskandıracak ölçüdeki tutumluluğuyla ortaya çıkmaktadır." (K.H. Akalın)

sonsuz yaşama geçenler içinde, Demiurge yarattığı günahkâr bedenleri ile nefisleri öldüremeyen ve karşılığında İsa'nın ruhunu alamayan İsa tapanları yani kilise cemaati de yoktur.

KAYNAKÇA

- Bauer, W., *Orthodoxy and Heresy in Earliest Christianity*, Fortress, Philadelphia 1971.
- Bornkamm, G., *Pavlos*, Harper & Row, New York 1973.
- Brock, D.L., *Kayıp İnciller*, Haberci, İstanbul 2008.
- Bultmann, R., *Theology of the New Testament*, Scribner, New York 1959.
- Burkitt, F.C., *Church and Gnosis*, Cambridge University Press, Cambridge 1963.
- Floramo, G., *Gnostisizm Tarihi*, Litera Yayıncılık, İstanbul 2005.
- Freke, T., Gandy, P., *İsa ve Kayıp Tanrıça*, Ayna Yayınevi, İstanbul 2006.
- Freke, T., Gandy, P., *İsa'nın Gizemleri*, Ayna Yayınevi, İstanbul 2005.
- Grant, R.M., *Gnosticism and Early Christianity*, Columbia University Press, New York 1966.
- Grobel, K., *The Gospel of Truth*, Black, London.
- Gündüz, Ş., *Gnostik Mitolojide Düşüş Motifi ve Demiurg Düşüncesi*, Samsun 1997.
- Kenneth, H., *Kayıp İncil'in Sırları*, Neden Kitap, İstanbul 2010.
- KMŞ, *Kutsal Kitap Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*, İstanbul 2004.
- Martin, S., *Gnostikler: İlk Hristiyan Sapkınlar*, Kalkedon, İstanbul 2010.
- Mercan, Ş., *Gnostik İnciller*, Nokta Kitap, İstanbul 2007.
- Özemer, Y.Ö., *Toma'ya Göre İncil*, Kaknüs, İstanbul 2002.
- Schmithals, W., *Gnosticism in Corinth*, Abingdon, Nashville 1976.
- Schmithals, W., *Pavlos and The Gnostics*, Abingdon, Nashville 1972.
- Schweitzer, A., *The Mysticism of Pavlos: The Apostle*, Harper & Brothers, New York 1942.